

Б Р А Н И Ч

ОРГАН АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У БЕОГРАДУ

Уредник **Б р а н и ч а** је претседник Адвокатске Коморе у Београду
Владимир Св. Симић

Власник и издавач **Б р а н и ч а** је Адвокатска Комора у Београду
коју представља претседник **Владимир Св. Симић**

У име Одбора главни уредници:

Др. Видан О. Благојевић и Др. Радоје Ј. Вукчевић, адвокати

САДРЖАЈ:

чланци		
Седмдесетогодишњица г. Жи- војина М. Перића од <i>Уредни-</i> <i>штва Бранича</i>	1	кривично - правне области од <i>Бранка Јевремовића</i> , судије Апелационог суда у Новом Саду 29
Да ли је препоручљиво да су- дија може једну радњу која изрично не улази у закон- ску норму да казни и да је сматра противправном од Др. <i>Томе Живановића</i> , проф. Уни- верзитета — Београд	2	Израз „неправилност у раду“ ни- је знатна повреда части на ос- нову кога службеник може без отказа иступити из службе од <i>Јована Д. Смиљанића</i> , секре- тара Касац. суда у Београду 31
Предлог за социјално обезбе- ђење адвоката од <i>Павла То-</i> <i>доровића</i> , адвоката — Београд	5	Парнични суд може расправља- ти о прејудицијелним питањима само ако је за њих стварно надлежан од <i>Ивана Д. Пешко-</i> <i>вића</i> , секретара Касационог су- да у Београду . . . . .
Самовлашће као појам кривич- ног дела од <i>Ник. И. Гајића</i> , члана Управе града Београда	9	Недолазак туженика на прво рочиште значи претпоставку о истинитости чињеничке основе тужиоца, а не такву претпо- ставку и о правној основи туж- бе — § 492. грпп. од <i>Ивана Д.</i> <i>Петковића</i> . . . . .
О разумевању § 264. ванпар- ничног поступка од <i>Ђорђа</i> <i>Таневића</i> , судије Среског суда за град Београд	19	Предаја тужбе пошти на повратни рецепис последњег дана рока истека застарелости, није бла- говремена и не уподобљава се предаји непосредно суду извр- шеној, пошто је у питању мате- ријално-правни рок од <i>Радише</i> <i>У. Маринковић</i> , секретара при
Слобода вероисповести и сав- ести по Уставу и у пракси од <i>Николе Ж. Радовановића</i> , адвоката — Београд	22	
СУДСКА ПРАКСА		
Из праксе Апелационог суда у Новом Саду — три одлуке из		

Уредништво **Бранича** налази се у Дечанској 13/II. Рукописи се не враћају.
Прештампивање градива из часописа допуштено само са тачним означањем извора.

Бранич доноси: расправе и чланке којима је смер зашита интереса
адвокатског реда и ширење професионалне свести, службена саопштења
Адвокатских комора којима служи као званични орган, и расправе и чланке
из свих области права и прати развој правног живота у земљи и иностранству.

Бранич излази крајем сваког месеца. — Годишња претплата за **Бранич**
износи 120.— дина. За адвокате изван територије Београдске адвокатске
коморе, адвокатске приправнике, судије и судијске приправнике годишња
претплата износи 60.— дина. Поједини број 10.— дина.

Касационом суду у Београду	35	зећу као магационер спада у ред вишег особља, те се и његов однос има расправити по закону о радњама а не по закону о заштити радника од <i>Драг. Д. Герасимовића</i> , судије Среског суда за град Београд	38
Дело противстајања из § 127 к.з. утврђено је када је окривљени признао да му је својство лица против кога је силу употребио било познато, па макар он доцније и покушао порећи то признање од <i>Леона Амара</i> , испитаног судије при Апелационом суду — Београд	36	Пензионер губи право на личну пензију кад је осуђен пресудом кривичног суда на губитак часних права од <i>Др. Бор. Д. Пешковића</i>	39
Прописи о кривичним трошковима јесу прописи јавноправног карактера и суд је овлашћен да о њима доноси одлуку у сваком стадијуму поступка од <i>Леона Амара</i> испитаног судије при Апелационом суду — Београд	37	НЕКРОЛОЗИ	40
Лице које је запослено у преду-		САДРЖАЈ ПРАВНИХ ЧАСОПИСА	41
		ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТВА	42
		НОВЕ КЊИГЕ	42
		ИСПРАВКА . . . . . (на кор.)	

Б Р А Н И Ч

ОРГАН АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У БЕОГРАДУ.

Уредник Б р а н и ч а је претседник Адвокатске Коморе у Београду
Владимир Св. Симић

Власник и издавач Б р а н и ч а је Адвокатска Комора у Београду
коју претставља претседник Владимир Св. Симић

У име Одбора главни уредници:

Др. Видан О. Благојевић и Др. Радоје Ј. Вукчевић, адвокати

САДРЖАЈ

ДВАДЕСЕТ ШЕСТЕ ГОДИНЕ

БР. 1.—12.

ОД ЈАНУАРА ДО ДЕЦЕМБРА 1938. ГОД.

Сарадници Б р а н и ч а у овој години

Амар Леон	36, 37, 132, 314, 417,	Миловић Александар Р.	165, 530
Аншоновић Милорад 40, 86, 183, 184,	197, 265 266, 327, 418, 607	Милојковић Љуб. Н.	56
Аранђеловић Др. Драг.	387	Мирковић Љуб.	188
Бенвенисти Миша Ј.	378	Мишовић Милушин Б.	60
Благојевић Др. Видан О. 141, 142, 193,	195, 196, 199, 200, 210, 264, 390, 391,	Михаиловић Миодраг	53
392, 393, 394, 395, 396, 442, 446		Мишић Душан П.	480
Бранковић Добривоје Дим.	87	М. Ђ. Ж.	512
Васиљевић Др. Тихомир 142, 153, 261,	527, 529	Никчевић Вељко В.	41
Вукчевић Др. Радоје	275	Павловић Вој. Љ.	300, 420
Гајић Никола И.	9, 158	Перић Др. Бошко К.	398
Герасимовић Драг. Д. 38, 82, 84, 255,	376, 498, 510	Пешковић Д. С.	207
Грубић Стеван	244	Пешковић Иван Д.	34, 114
Данић Др. Данило Ј.	387, 388	Петровић Др. Бор. Д. 2, 39, 59, 119,	292, 396, 397, 580, 602
Дрљевић Илија	576	Петровић Вишомир М.	283
Ђелошевић Брашислав М.	253	Полишео Др. Иво	271
Живадиновић Милан Ж.	147, 474	Р. Ђ.	569
Живковић Радмир	603	Радовановић Никола Ж.	22
Жокаљ Др. Мишко	522	Радовић Војимир Ђ.	260, 377, 523
Зимоњић Миливоје С.	335	Радовић Јакша	237, 329
И. Р.	571	Радовић Никола М.	117, 234
Ивановић Тих. М. 73, 133, 181, 310,	311, 362, 431, 432, 496, 531, 592	Розенбергер Др. Звонко	309
Ивковић Драгомир И.	103	Симић Владимир	43
Илић Ананије В.	189	Смиљанић Јован 31, 78, 79, 81, 127,	130, 184, 187, 248, 250, 252, 314, 364,
Јевремовић Бранко 29, 30, 71, 72, 123,	179, 240, 241, 360, 361, 428, 525, 589,	365, 367, 368, 370 372, 374, 433, 435,	437, 438, 502, 505, 507, 509, 532, 534,
591		537, 541, 543, 544, 594, 596, 598, 601	
Кадере Виктор	407	Стјефан Милош	582
Којић Милорад	585	Стоиловић Рад.	247, 248
Коробаровић Петар Д.	171	С. Р.	495, 547
Кузман Милош	169	Таневић Борђе	19
Кулаш Др. Ј.	264	Тодоровић Павле	5
К. С.	546	Томашић Митар	379, 381
Лазаревић Др. Адам П.	217, 519	Триковић Андреја С.	67
Маричковић Радмила Ј.	34, 74, 255	Филичевић Ставра	333
Мијушковић Јовица Б.	483	Челебоновић Др. Јаков	47
		Чкоњевић Радивоје	357
		Чубински Др. Мих. П.	515

	Страна
1) Седамдесетогодишњица г. Живојина М. Перића од Уредништва Бранича — — — — —	1
2) Предлог за социјално осигурање адвоката од Павла Тодоровића — — — — —	5
3) Слобода вероисповести и савести по Уставу и у пракси од Николе Ж. Радовановића — — — — —	22
4) Права и дужности преузиматеља канцеларије умрлог адвоката од Владимира Симића — — — — —	43
5) Примедбе чланова Одбора за проучавање пројеката Закона и Уредаба на Предоснову Грађанског законика — — — — —	91
6) Питање просторија и особља Среског суда за град Београд с обзиром на проширену стварну надлежност среских судова од Милана Ж. Живадиновића — — — — —	147
7) Основна начела из Претпредлога француског Законика о грађанском поступку од Др. Видана О. Благојевића — — — — —	210
8) Реферат за скупштину Савеза адвокатских комора од 29. маја 1938. у Дубровнику од Др. Ива Политеа — — — — —	271
9) О грађанској одговорности у румунском праву од Виктора Кадере — — — — —	407
10) Борба за право од Леона А. Амара — — — — —	417
11) Ново брачно право у Немачкој од Милорада Антоновића — — — — —	418
12) Конгрес Међународног савеза адвоката од Милана Ж. Живадиновића — — — — —	474

ГРАЂАНСКО ПРАВО И ПОСТУПАК

1) О судбини заложене туђе ствари по нашем грађ. зак. од Др. Јакова Челебоновића — — — — —	47
2) О сметању поседа грађењем од Андреје С. Трпковића — — — — —	67
3) Доказна правила парничног поступка која искључују примену слободног судијског уверења од Драгомира И. Ивковића — — — — —	103
4) Правна природа уговора о реуму према нашој послератној јуриспруденцији од Петра Д. Коробаровића — — — — —	171
5) Недопуштена дела противу благонаравља или добрих обичаја као извор штете од Д. С. Петковића — — — — —	207
6) Право на тужбу и парнична легитимација у материјалном и формалном смислу од Др. Адама П. Лазаревића — — — — —	217
7) Да ли принадежности државних службеника могу бити предмет цесије од Николе М. Радовића — — — — —	234
8) Супарничарство од Јакше Радовића — — — — —	237
9) Конвенционална казна од Миљвоја С. Зимоњића — — — — —	335
10) О надлежности и поступку код депозита од Душана П. Мишића — — — — —	480
11) Да ли адвоката као пуномоћника других лица може у споровима код среских судова заменити на расправним рочиштима намештеник његове канцеларије који није адвокатски приправник од Јовице Б. Мијушковића — — — — —	483
12) Неколико речи о отказу порабних уговора од Др. Мишка Жокаља — — — — —	522
13) Један случај прећутног одбијања наслеђа и важности тестаментa пре обзнане од Војимира З. Радовића — — — — —	523
14) Један случај из свакидашње праксе од З. Р. — — — — —	569

- 15) Да ли одлуке опште седнице Касационог суда још имају ауторитета? од **Р. И.** — — — — — 571
- 16) Адвокат не може истицати приговор застарелости чланског улога Адвокатској комори, ако је ОдборК оmore већ до-нео решење о наплати чланарине, па на основу истог тра-жи забрану од **Илије Дрљевића** — — — — — 576
- 17) Материјално-правни приговори у грађанском парничном поступку од **Милоша Стјепана** — — — — — 582

КРИВИЧНО ПРАВО И ПОСТУПАК

- 1) Да ли је препоручљиво да судија може једну радњу која изрично не улази у законску норму да казни и да је сматра противправном од **Др. Томе Живановића** у прево-ду **Др. Бор. Д. Петровића** — — — — — 2
- 2) Самовлашће као појам кривичног дела од **Ник. И. Гајића** 9
- 3) Има ли места примени прописа §§ 324. и 325. крив. зак. и на дело утаје из § 319. к.з. од **Миодрага Михаиловића** — — — — — 53
- 4) Да ли лажан исказ под заклетвом у дисциплинској истрази сачињава кривоклетство по нашем кривичном законо-давству од **Др. Бор. Д. Петровића** — — — — — 59
- 5) Притвор и истражни затвор према војним лицима од стране грађанских власти од **Милутина Б. Мићовића** — — — — — 60
- 6) Кажњавање злоставе по Југословенском кривичном закони-ку од **Др. Тихомира Васиљевића** — — — — — 153
- 7) Ублажавање казне стогога затвора и затвора старијим ма-лолетницима од **Александра Р. Миловића** — — — — — 165
- 8) О надлежности извршења казне лишењем слободе мање од једне године од **Милоша Ј. Кузмана** — — — — — 169
- 9) Да ли се достављањем саопштавају државном тужиоцу осу-ђујуће пресуде средских судова о делима за која се гони по службеној дужности а које су донете и објављене у отсуству јавног тужиоца од **Витомира М. Петровића** — 283
- 10) Основи извршног кривичног права од **Др. Бор. Д. Петровића** 292
- 11) § 215. Кривичног законика у теорији и пракси од **Ставре Филипчевића** — — — — — 333
- 12) Може ли средски суд једном пресудом изрећи против једног лица већу казну затвора од годину дана од **Радивоја Чко-њевића** — — — — — 357
- 13) Одбрана код т. зв. „несимпатичних“ кривичних дела од **Др. Мих. П. Чубинског** — — — — — 515
- 14) Шаљемо их на робију сваког дана од **Милорада Којића** — 585

ВАНПАРНИЧНИ ПОСТУПАК

- 1) О разумевању § 264. Ванпарничног поступка од **Ђорђа Таневића** — — — — — 19
- 2) О одређивању издржавања малолетној деци по § 264. Ван. пост. од **Ивана Д. Петковића** — — — — — 114

УПРАВНО ПРАВО И ПОСТУПАК

- 1) Тумачење § 134. Закона о градским општинама у погледу подношења жалбе на одлуку надзорне власти од **Др. Бор. Д. Петровића** — — — — — 580

ИЗВРШНО ПРАВО И ПОСТУПАК

- 1) Чему служи уписник пленидаба од **Љуб. Н. Милојковића** 56
- 2) Извршење на принадлежностима активних и пензионисаних државних службеника по Закону о извршењу и обезбе-ђењу од 1930. г. у вези прописа Закона о државном сао-браћ. особљу од **Др. Бор. Д. Петровића** — — — — — 119

www.ubg)	Однос између судске и управне власти у извршном поступку од Др. Радоја Вукчевића (Реферат на скупштини Савеза адв. комора 29. маја 1938. у Дубровнику)	— — — — — 275
4)	О правним лековима и приговорима у И. П.-у од Јакше Радо-вића	— — — — — 329

ЗАКОН О ПОБИЈАЊУ ПРАВНИХ ДЕЛА ИЗВАН СТЕЧАЈА

1)	О парничној легитимацији странака по Закону о побијању правних дела изван стечаја од Др. Адама П. Лазаревића	— — — — — 519
----	---	---------------

ЗАКОН О ЗЕМЉИШНИМ КЊИГАМА

1)	Критички поглед на Закон о земљишним књигама од 18. маја 1930. г. од Стев. Грубића	— — — — — 244
----	---	---------------

ЗАКОН О РАДЊАМА

1)	Трговачки обичаји по Закону о радњама од Ник. И. Гајића	— — — — — 158
----	--	---------------

ЗАКОН О ТАКСАМА

1)	Шта се подразумева под појмом закупнине из Тар. бр. 14. напомене 4. Закона о таксама од Николе М. Радовића	— — — — — 117
----	---	---------------

ВОЈНИ КРИВИЧНИ ЗАКОНИК И ПОСТУПАК

1)	Потреба реформе института формалне одбране у Војном кривичном поступку од Вој. Љ. Павловића	— — — — — 300
2)	Војни судови и рехабилитација од Вој. Љ. Павловића	— — — — — 420

СУДСКА ПРАКСА

а) Из грађанског правосуђа:

1)	Израз „неисправност у раду“ није знатна повреда части на основу кога службопримац може без отказа иступити из службе. (Одлука Опште седнице Касационог суда у Београду од 9. новембра 1937. год. Рев. 302). Од Јована Д. Смиљанића	— — — — — 31
2)	Парнични суд може расправљати о прејудицијелним питањима само ако је за њих стварно надлежан. (Закључак Касационог суда у Београду, Рек. 93/37. од 1. марта 1937. год.) од Ивана Д. Петковића	— — — — — 34
3)	Недолазак туженика на прво рочиште значи претпоставку о истинитости чињеничке основе тужиоца, а не такву претпоставку и о правној основи тужбе — § 492. грпп. (Закључак Касационог суда у Београду Рев. 311/36. од 10. новембра 1936. год.) од Ивана Д. Петковића	— — — — — 34
4)	Предаја тужбе пошти на повратни реченик последњег дана рока истека застарелости, није благовремена и неугодна се предаја непосредно суду извршеној, пошто је у питању материјално-правни рок, од Радмиле Ј. Маринковић	— — — — — 35
5)	Лице које је запослено у предузећу као магационер спада у ред вишег особља, те се и његов однос има расправити по закону о радњама а не по закону о заштити радника. (Пресуда Касационог суда у Београду Рев. 1223/37. од 22. X. 1937. г.) од Драг Д. Герасимовића	— — — — — 38
6)	И ако није био пуномоћник, адвокат одговара за нехат у смислу § 803. грађ. зак. (Пресуда I грађ. већа Касационог суда од 3. XII. 1937. г. Рев. 1634/37.) од Тих. М. Ива-новића	— — — — — 73

- 7) Ознака „без протеста“ коју стави трасант-издавалац, после издавања менице и ако пре рока за протест, не обавезује индосанте ако се са овим нису сагласили. (Пресуда Касационог суда од 23. септембра 1937. год. Рев. 1232/37.) од **Радмиле Ј. Маринковић** — — — — — 74
- 8) Примени прописа § 357. грађ. парн. пост. има места и у случају ненадлежности суда, која се споразумом странака по § 101. гр. п. п. не може отклонити. (Закључак Касационог суда у Београду од 25. маја 1937. г. Рек. 316.) од **Јована Д. Смиљанића** — — — — — 78
- 9) Постојање писменог уговора о адвокатској награди може се доказивати свим доказним средствима предвиђеним у закону о судском поступку у грађанским парницама. (Пресуда Касационог суда у Београду 27. децембра 1937. год. Рев. 1781) од **Јована Д. Смиљанића** — — — — — 79
- 10) У случају да парничар има више пуномоћника, рок за изјаву правног лека има се рачунати од прве доставе једном пуномоћнику, а не од дана друге доставе осталим пуномоћницима. (Закључак Касационог суда у Београду од 5. новембра 1937. год. Рек. 413) од **Јована Д. Смиљанића** — — — — — 81
- 11) Нема места отказу стана учињеном од стране приватног чиновника због премештаја из Београда, ако овај услов није предвиђен у уговору о закупу, од **Драг. Д. Герасимовића** — — — — — 82
- 12) После одређивања усмене расправе може ли суд по званичној дужности узети у оцену питање месне надлежности од **Драг. Д. Герасимовића** — — — — — 84
- 13) Ако је рок за отказ мањи од 14 дана, а суд закључком одреди рок од 8 дана за подношење приговора, приговори поднесени у овом року имају се сматрати као неблаговремени. (Закључак Окружног суда за град Београд Пл. 20/37. од 28. I. 1937.) од **Драг. Д. Герасимовића** — — — — — 84
- 14) Застарелост из § 928 б) грађ. зак. тече од дана свршавања посла, без обзира да ли адвокат има генерално пуномоћје, а не од дана отказа пуномоћја. (Закључак Касационог суда у Београду од 18. октобра 1937. год. Рек. 473) од **Јована Д. Смиљанића** — — — — — 127
- 15) *ово* Сопственик аутобуса, по § 812. грађ. зак., није одговоран за штету, коју би његов шофер нанео према трећим лицима. (Пресуда Касационог суда у Београду од 11. марта 1937. год. Рев. 311.) од **Јована Д. Смиљанића** — — — — — 130
- 16) Нема места доношењу пресуде због изостанка тужене стране, кад тужилачка страна заснива тужбено тражење на чињеницама недовољним за остварење тужбеног тражења од **Леона А. Амара** — — — — — 132
- 17) И ако је на трговачком рачуну пошиљалац робе ставио клаузулу о надлежности берзанског избраног суда, ипак тај рачун не може послужити као доказ о надлежности истог суда, ако примацац није дао изричан пристајак за то од **Тих. М. Ивановића** — — — — — 133
- 18) Сукоб међупокрајинских закона у погледу пословне способности удате жене у недостатку специјалног закона о томе, има се расправити по прописима материјалног права, који важе на подручју жениног правног домицила од **Тих. М. Ивановића** — — — — — 181
- 19) За решавање спорова око задржавања казне — пенала од стране државе, због неизвршења уговора о року, надлежни су редовни судови. (Пресуда Касационог суда у Београду од 23. новембра 1937. год. Рев. 1227), од **Јована Д. Смиљанића** — — — — — 184

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

- 20) Противу одлуке зборног суда, којом се оглашава надлежним за пресуђење спорне ствари, нема места правном леку. (Закључак Касационог суда од 6. децембра 1937. г. Рек. 558) од **Јована Д. Смиљанића** — — — — — 187
- 21) Молба за допунску пресуду привизног суда мора се поднети привизном суду а не преко парничног суда првог степена. (Бр. Рек. 87/1937. од 11. фебруара 1938. г. у Н. Саду) од **Бранка Јевремовића** — — — — — 240
- 22) Примена Правилника о адвокатским наградама пред судом од **Рад. Стоиловића** — — — — — 247
- 23) Новац наћен у аутобусу, од стране возара, није изгубљена ствар и возар нема права на накнаду по § 244. грађ. зак. (Пресуда Касационог суда у Београду од 27. маја 1937. год. Рев. 507) од **Јована Д. Смиљанића** — — — — — 248
- 24) По § 494. грађ. парн. пост., тужилац може ставити предлог за доношење пресуде због пропуштања и на првом наредном рочишту, а не одмах пошто је одговор на тужбу предат. (Пресуда Касационог суда у Београду од 4. новембра 1937. год. Рев. 1183) од **Јована Д. Смиљанића** — — — — — 250
- 25) Приговор противу меничног платног налога и одговор на тужбу нису идентични, те се преиначење тужбе може тражити и после поднетог приговора. (Закључак Касационог суда у Београду од 12. новембра 1937. год. Рек. 385) од **Јована Д. Смиљанића** — — — — — 252
- 26) Кад призивалац не поступи по наредби суда да уклони недостатке у призиву — § 561. т. 1. и 5. гр. п. п., онда је дужан, да такав призив одбаци првостепени а не призивни суд. (Закључак Апелационог суда у Београду Р. 367/38. од 21. фебруара 1938. г.) од **Драг. Д. Герасимовића** — — — — — 255
- 27) Пречи је у праву наплате раније обезбеђени интабулисани поверилац тестаменталног наследника из заоставштине декујуса од доцније интабулацијом обезбеђеног легатара оставиоца, пошто је потраживање по легату тражбено право легатара према тестаменталном наследнику, а не стварно право од **Радмиле Ј. Маринковић** — — — — — 256
- 28) Примена закона у пракси наших судова од **Братислава М. Белошевића** — — — — — 258
- 29) Упоређење рукописа у смислу § 410. грпп. не може сам суд извршити кад од исхода тог упоређења зависи спорно право од **Војимира З. Радовића** — — — — — 260
- 30) Као писмени уговор о адвокатској награди сматра се писмо странке упућено адвокату у коме се означавају услови заступања и обећава награда у процентима од **Др. Звонка Розенбергера** — — — — — 309
- 31) Одредба § 3. Правилника о наградама адвоката на територији Београдског Апелационог суда не односи се на случај, кад адвокат, као заступник парничне странке, на основу пуномоћија, власти још једног адвоката, да поред њега, заступа његовог властодавца. (Закључак Касационог суда I грађ. већа од 19. III. 1938. г. Рек. бр. 151/38.) од **Тих. М. Ивановића** — — — — — 310
- 32) Фидуцијарни пренос својине према трећим лицима производи пуно правно дејство, док је фидуцијар у односу према фидуцијанту у своме праву својине ограничен прописом § 843. грађ. зак. (Пресуда I грађ. већа Касационог суда од 31. III. 1938. г. Рев. 69/38.) од **Тих. М. Ивановића** — — — — — 311
- 33) Кад суд првога степена не донесе никакву одлуку о трошковима, парничар треба да тражи допунску пресуду у смислу § 519. грпп., а не да уложи рекурс због недосуђених трошкова од **Леона Амара** — — — — — 314
- 34) У случају изостанка једне парничне странке са првог рочишта, наводи дошавше странке не морају бити поткреп-

- љени доказима поднетим од те странке, да би се сматрала за утврђене, већ не смеју бити оповргнути доказима који су већ пред судом или чињеницама које су суду опште познате. (Пресуда Касационог суда у Београду од 23. марта 1938. год. Рев. 1991/37.) од **Јована Д. Смиљанића** 314
- 35) Ма да је закупцац и поред делимичне неупотребљивости закупног добра плаћао закупну цену у пуном износу, не користећи се правима из § 682. грађ. зак. ипак, у смислу § 22. истог зак., има право, да тражи редуцирање већ плаћене кирије у спору, који би закуподавац доцније повео противу њега за дуговану кирију. (Одлука Опште седнице Касационог суда од 11. маја 1938. год. Рев. 2236/37/2.) од **Тих. М. Ивановића** — — — — — 362
- 36) На првом рочишту пред зборним судом странке не морају бити заступане адвокатом. (Пресуда Касационог суда у Београду од 10. фебруара 1938. г. Рев. 2036/37.) од **Јована Д. Смиљанића** — — — — — 364
- 37) Право на награду за прековремени рад имају само мануелни радници, а помоћно особље, по § 210. зак. о радњама и § 10. зак. о заштити радника, нема право на награду, сем ако није нарочито уговорена. (Пресуда Касационог суда у Београду од 11. децембра 1937. г. Рев. 1677) од **Јована Д. Смиљанића** — — — — — 366
- 38) Више особље из § 3. зак. о заштити радника, које има утврђену месечну плату, нема права на награду за прековремени рад. (Пресуда Касационог суда у Београду од 27. новембра 1937. год. Рев. 1639) од **Јована Д. Смиљанића** 367
- 39) За изјаву правних лекова противу пресуда због пропуштања судски одмор има утицаја на рок. (Закључак Касационог суда у Београду од 2. марта 1938. год. Рек. 694) од **Јована Д. Смиљанића** — — — — — 368
- 40) Окрњење законског дела наслеђа имовине, извршеног путем тестаментa, могу нападати само титулари тог права (мушка и женска деца) а не и остали наследници. (Пресуда Касационог суда у Београду од 20. октобра 1937. год. Рев. 1107) од **Јована Д. Смиљанића** — — — — — 370
- 41) Предлог за амортизацију изгубљене менице не прекида ток застарелости из § 945. грађ. зак. (Пресуда Касационог суда у Београду од 1. октобра 1937. год. Рев. 1271) од **Јована Д. Смиљанића** — — — — — 372
- 42) По § 85. мен. закона акцептант, чија се менична обавеза угасила услед застарелости, остаје и даље у обавези према имаоцу менице ако се на његову штету неправедно обогатио. (Пресуда Касационог суда у Београду од 3. маја 1938. год. Рев. 374) од **Јована Д. Смиљанића** — — — — — 374
- 43) Када је уговор о пороби био времено ограничен, онда се протеком рока, за који је био предвиђен, исти уговор обнавља али не у целости т. ј. и у погледу новог рока, докле би имао да траје тај тако обновљени уговор. (Пресуда Касационог суда у Београду Рев. 622/38. од 28. марта 1938. год.) од **Драг. Д. Герасимовића** — — — — — 376
- 44) Надлежност општинских судова у грађанским правним стварима од **Војимира З. Радовића** — — — — — 377
- 45) Да ли и по ступању на снагу Закона о радњама, тужба радника или надничара за наплату наднице или уговорене плате застарева у см. § 928а у вези § 928 в грађ. зак. од дана заснивања дуговинског односа ако је продужаван рад или служба од **Мише Ј. Бенвенисти-а** — — — — — 378
- 46) Сусед, подизањем на своје земљишту оградe од дасака уз саму новоподигнуту двоспратну кућу, да се из куће не

би могло гледати у његово двориште, сметао је власника зграде у поседу зида и поседу права службености осветљавања, употребе ваздуха и изгледа зграде од **Митра Д. Томанића**

379

47) Грађанима исламске вероисповести не продужује се рок за подношење правних лекова услед божићних празника од **Митра Д. Томанића**

381

48) У недостатку нарочитог уговора о томе жена нема права на накнаду од мужа онога, што је од своје зараде утрошила на издржавање куће. (Пресуда I грађ. већа Касационог суда у Београду од 17. VIII. 1938. г. Рев. 648/38.) од **Тих. М. Ивановића**

431

49) Кад је причинилац штете ову делимично накнадно оштећеном онда се трогодишњи рок застарелости тужбе за накнаду остатка штете ипак рачуна од дана кад је оштећени сазнао за штету и њеног извршиоца а не од дана делимичног обештећења. (Закључак I грађ. већа Касационог суда у Београду од 3. II. 1938. г. Рев. 638/37.) од **Тих. М. Ивановића**

432

50) Пропис §-а 928. з. грађ. зак. који предвиђа застарелост од 10 година односи се само на предузимаче зграда и архитекте за тврђе грађевине и предузећа, а не и на подпредузимаче који раде само један део грађевина. (Пресуда Касационог суда у Београду од 29. априла 1938. године Рев. број 340) од **Јована Д. Смиљанића**

433

51) Кћи умрлога нема право да тражи мираз од наследника, већ само уживање, издржавање и пристојно удомљење. (Закључак Касационог суда у Београду од 22. јануара 1938. године Рев. 660.) од **Јована Д. Смиљанића**

435

52) Уговор о мешовитом ортаклуку, који по § 40. тргов. зак. мора бити писмен, не може се доказивати главном заклетвом. (Решење Касационог суда у Београду од 21. маја 1938. год. Рев. 114) од **Јована Д. Смиљанића**

437

53) Есконтна листа не садржи доказ да је акцентант био снабдевен покрићем, већ издатељ вучене менице треба, по § 85. трг. зак., да докаже да је до рока снабдео акцентанта покрићем. (Пресуда Касационог суда у Београду од 22. марта 1938. године Рев. 14) од **Јована Д. Смиљанића**

438

54) Кад адвокат поверени му посао не доврши услед отказа пуномоћња од стране властодавца, припада му право на награду за свршене послове по уговору, без обзира на то, да ли је отказ пуномоћња дошао као последица његове кривице. (Закључак I грађ. већа Касационог суда од 10. IX. 1938. г. Рев. бр. 742/38.) од **Тих. М. Ивановића**

496

55) Може ли се у порабном поступку тражити раскид уговора о закупу на основу § 704. грађ. зак. од **Драг. Герасимовића**

498

56) О застарелости права Поглаварства града Београда за наплату електричне струје. (Пресуда Касационог суда у Београду Рев. 1640/37. од 27. новембра 1937. год.) од **Драг. Д. Герасимовића**

500

57) Има ли места тражењу повраћаја у пређашње стање ако странци позив за рочиште није у опште достављен или ако је у позиву погрешно означен час? од **Драг. Д. Герасимовића**

500

58) Муж има право да ужива женин мираз све док је брак у сили и важности, без обзира што између супружника не постоји и фактична заједница. (Пресуда Касационог суда у Београду од 3. јуна 1938. год. Рев. 1690/37.) од **Јована Д. Смиљанића**

502

- 59) По §§ 810. и 811. грађ. зак. сопственик аутомобила одговоран је за штету коју његов шофер нанесе трећим лицима, ако шофер није био стручно лице. (Пресуда Касационог суда у Београду од 6. јуна 1938. год. Рев. 582) од **Јована Д. Смиљанића** — — — — — 505
- 60) Примени прописа § 928 а) грађ. зак., који предвиђа специјалну крађу застарелост од опште, има места само у случају ако радник погођене послове сам ради, у противном има места примени општег прописа о застарелости из § 930. а) гр. зак. (Закључак Касационог суда у Београду од 9. септембра 1938. год. Рек. 758/38.) од **Јована Д. Смиљанића** — — — — — 507
- 61) Уговори о избраном суду закључени са државом, како пре тако и после ступања на снагу Закона о државном рачуноводству, немају правног дејства, пошто по § 24. Зак. о држав. рач. све спорове са државом могу судити само редовни судови. (Пресуда Касационог суда у Београду од 16. јуна 1938. године Рев. 571.) од **Јована Д. Смиљанића** — — — — — 509
- 62) Извршење принудном управом се не може водити на непокретној имовини земљорадника заштићеној § 471. т. 4. а. грађ. суд. пост. (Закључак Београдског апелационог суда Пл. 1119/38 од 20. јула 1938. г.) од **Др. Тихомира Васиљевића** — — — — — 527
- 63) Однос између наследника и уживалаца заоставштине умрлог, као супарничара према трећем лицу, је однос обичног супарничарства из § 114. грађ. парн. пост. (Пресуда I грађ. већа Касационог суда од 9-IX-1938. Рев. бр. 759/38.) од **Тих. М. Ивановића** — — — — — 531
- 64) Вођењем спора о својини не прекида се застарелост права на накнаду штете. (Закључак Касационог суда у Београду од 6. октобра 1937. год. Рев. 975.) од **Јована Д. Смиљанића** — — — — — 532
- 65) Кад се земљиште — здравица увелича речним наносом, онда сопственик наноса по §-у 265. грађ. зак. није дужан да доказује дугоравремену државину. (Пресуда Касационог суда у Београду од 26. марта 1938 год. Рев. 2172/37.) од **Јована Д. Смиљанића** — — — — — 534
- 66) По § 930. а. грађ. зак. право својине губи се, ако се за 24. године не употреби, без обзира да ли је исто уведено у јавне књиге или судом потврђене, те према томе није потребно утврђивати да ли и садањи држалац има правни основ државине. (Пресуда Касационог суда у Београду од 10. фебруара 1938. Рев. 2137/37.) од **Јована Д. Смиљанића** — — — — — 537
- 67) Недоласком супруге на спорну расправу пред Црквеним судом сматра се да је бракоразводна парница окончана и право на издржавање супруге од стране мужа престаје. (Пресуда Касационог суда у Београду од 8. децембра 1937. год. Рев. 2087.) од **Јована Д. Смиљанића** — — — — — 541
- 68) Уговор о усиновљењу, услед непослушности усвојеног детета, не може се раскинути само на захтев једне стране. (Решење Касационог суда у Београду од 27. августа 1938. год. Рев. 1288/37.) од **Јована Д. Смиљанића** — — — — — 543
- 69) Продавац може задржати право својине на продатој ствари све до коначне исплате. (Пресуда Касационог суда у Београду од 6. јуна 1938. год. Рев. 530.) од **Јована Д. Смиљанића** — — — — — 544
- 70) Признање мораторног дуга по чл. 38 и 39. Закона о ликвидацији мораторног стања као извршни наслов у смислу т. 9. § 2. закона о извршењу и обезбеђењу од **С. К.** — — — — — 546
- 71) Још недоспела кирија која припада сопственику некретности на које су уведене у фунтовнику као и на које припада уживаоцу плодуживање ако је исто фунтовно укњижено, може се пленити само по одредбама § 208. и следећих параграфа извршног закона, путем секвестра преко фунтовне власти. (Начелна одлука Б. Одељења Београдског Касационог суда у Новом Саду бр. Претс. III. А. 23/1934. од 20. јуна 1936. год.) од **Бранка Јевремовића** — — — — — 591

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

- WWW.UNILIB.RS
- УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
-) Један случај алтернативне обавезе из § 506. грпп. (Пресуда I грађ. већа Касационог суда од 26. XI. 1938. г. Рев. Бр. 1474/38) од **Тих. М. Ивановића** — — — — — 592
- 73) По § 27. Зак. о адвокатима странке могу уговорити да на име награде адвокату припадну и трошкови, које суд досуди странци. (Пресуда Касационог суда у Београду од 22. новембра 1938. год. Рев. 1380) од **Јована Д. Смиљанића** 594
- 74) Уговор између супружника у погледу издржавања, у случају одвојеног живота допуштен је по § 13. грађ. зак. (Закључак Касационог суда у Београду од 15. јуна 1938. год. Рев. 460) од **Јована Д. Смиљанића** — — — — — 596
- 75) По § 425. грађ. зак. уговор о наслеђу могу закључити и друга лица, а не само муж и жена. (Пресуда Касационог суда у Београду од 5. септембра 1938. године Рев. 694) од **Јована Д. Смиљанића** — — — — — 598
-) Кћи, као сродник покојников из § 414. грађ. зак., има право на живање заоставштине на раван део са удовом, без обзира да ли је у моменту смрти покојникове живела или се затекла на његовом имању или не. (Пресуда Касационог суда у Београду од 11. марта 1937. год. Рев. 312) од **Јована Д. Смиљанића** — — — — — 601
- 77) Једна одлука о сметањуседа и тумачење §§ 505. и 553. грпп. од стране рекурсног суда од **Др. Бор. Д. Петровића** 602
- б) Из кривичног правосуђа:
- 1) За примену квалификације дела из § 172. од. 2. к. з. потребно је, да оптужена побачај почини у више случајева. (Пресуда оделења Б. Београдског Касационог суда у Н. Саду, Кре. 75/1937. од 30. августа 1937. г.) од **Бранка Јевремовића** — — — — — 29
- 2) Предлог за гоњење може се опозвати до почетка првог главног претреса. (Пресуда оделења Б. Београдског Касационог суда у Н. Саду, Кре. 53/1937. од 1. септембра 1937. год.) од **Бранка Јевремовића** — — — — — 30
- 3) Оштећени који је у току кривичног поступка опозвао свој предлог за прогон, у делу које се гони по предлогу, сноси трошкове кривичног поступка, ако се окривљени није изјаснио, да ће их он платити. (Решење Апелационог суда у Н. Саду, Кжа. 157/1937. од 19. октобра 1937. год.) од **Бранка Јевремовића** — — — — — 30
- 4) Дело противстајања из § 127. к. з. утврђено је када је окривљени признао да му је својство лица против кога је силу употребено било познато, па макар он доцније и покушао порећи то признање од **Леона Амара** — — — — — 36
- 5) Прописи о кривичним трошковима јесу прописи јавноправног карактера и суд је овлашћен да о њима доноси одлуку у сваком стадијуму поступка од **Леона Амара** — — — — — 37
- 6) Доказивање прељубе једног од брачних другова са трећим лицем не односи се на породични живот, те нема места примени § 312. бр. 4. к. з. (Кно. 2/1937. од 2. јуна 1937. год.) од **Бранка Јевремовића** — — — — — 71
- 7) Примена § 329. к. з. (Кре. 64/1937. од 26. маја 1937. г.) од **Бранка Јевремовића** — — — — — 72
- 8) Адвокат се не може у смислу § 49. к. з. осудити и на споредну казну губитка јавне службе. (Кре 296. од 1. фебруара 1937. год.) од **Бранка Јевремовића** — — — — — 123
- 9) Нема места стављању под оптужбу докле год питање даљег гоњења не буде претходно расправљено каквом мериторном одлуком од **Леона А. Амара** — — — — — 132

- 10) Пристанак женског лица, које није навршило 14. год. на извршење обљубе без утицаја је на дело из § 273. к. з. (Кре 113/1937. од 4. октобра 1937. год.) од **Бранка Јевремовића** — — — — — 179
- 11) Оптужени који се умеша у тучу на страни кога од учесника, па буде доведен у јаку раздраженост нападом убијенога, те изврши дело убиства, одговорна за дело из § 167. од 1. к. з. а не из одељ. последњег § 167. к. з. (Кре 105/1937. г. од 29. септембра 1937. год. у Н. Саду) од **Бранка Јевремовића** — — — — — 241
- 12) Ревизија оптуженог уложена „јер да није крив“ неоправдана је, те се има одбацити. (Решење Касационог суда у Новом Саду од 6. децембра 1937. год. Кре. 149/1937.) од **Бранка Јевремовића** — — — — — 360
- 13) Код осуде за дело из § 345. каз. зак. мора бити утврђена узрочна веза између једне или више нехатних радња означених под тач. 1.—5. у пом. зак. пропису и пада оптуженог под стечај. (Решење Касационог суда у Новом Саду од 22. новембра 1937. год. Кре. 172/1937.) од **Бранка Јевремовића** — — — — — 361
- 14) Писмена или усмена пропаганда комунизма оствареног у данашњој Русији иде за променом политичког и социјалног поретка у држави, злочином, насиљем и тероризмом, те долази под удар чл. 1. тач. 1. закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави. Самом предајом писмене — летака је свршено дело пропаганде, без обзира на то да ли је она имала успеха или није, јер прихватање пропагованих идеја од стране оних којима се пропагују не улази у појам дела пропаганде, а не покушај (Кре. 364/1936. Нови Сад 12. маја 1937. г.) од **Бранка Јевремовића** — — — — — 428
- 15) Одузимањем целанице испале из вагона на железничкој станици, ако се сопственик дрва након испоруке од стране железнице одрекао тражења накнаде штете, у намери да њеним присвајањем прибави себи противправну имовинску корист, нема дела из § 316. бр. 4 к. з. (решење Одељења Б. Касационог суда у Новом Саду Бр. Кре. 103/37. од 13. октобра 1937. год.) од **Бранка Јевремовића** — — — — — 525
- 16) Секретар занатлиског удружења и окружног одбора занатлиских удружења није државни службеник у смислу § 14. т. 3. к. з. а утаја коју он изврши није дело из § 319. к. з. већ дело из § 318. к. з. (Пресуда Касационог суда у Београду Кре. 579/38. од 30. априла 1938. г.) од **Др. Тихомира Васиљевића** — — — — — 529
- 17) Ублажавање казне строгог затвора старијим малолетницима. Казна строгог затвора старијим малолетницима не може се ублажити у смислу § 30. тач. 3. к. з. јер је овај пропис у овоме мањкав. (Решење Касационог суда у Београду Кре. 787/38. од 16. јула 1938. год.) од **Александра Р. Миловића** — — — — — 530
- 18) Зрело размишљање увек постоји онда, ако је између зачете замисли и почетка извршења дела прошло онолико времена за колико је потребно да разум превлада над осећајима од **Бранка Јевремовића** — — — — — 589
- в) Из административног правосуђа:**
- 1) Пензионер губи право на личну пензију кад је осуђен пресудом кривичног суда на губитак часних права, — § 132. ст. 2. Зак. о чин. (Одлука опште седнице Држ. савета Бр. 15573 од 22. јуна 1937. год.) од **Др. Бор. Д. Петровића** — — — — — 39
- 2) На основу § 59. чин. зак. не може се добити звање, које почиње са 4. гр. 2. ст., од **Др. Ананија В. Илића** — — — — — 189

г) Из сталешког правосуђа:

- 1) Адвоката народног посланика не штити посланички имунитет за дисциплинске кривнице. (Решење Дисциплинског сената Стола седморице, оделења Б. у Загребу—Дс7/24/1 од 29. јула 1937. г., од Рад. Стоиловића — — — — — 248
- 2) Неплаћање чланског улога Адвокатској комори претставља дисциплински преступ повреде дужности адвокатског звања из § 50. Зак. о адв. у вези § 61. тач. 11. Пословника Коморе. (Пресуда Адвокатског дисциплинског већа код Касационог суда у Београду — Дисц. Бр. 40/38 од 23. септембра 1938.) од Р. С. — — — — — 495
- 3) Један интересантан случај из сталешког правосуђа од Р. С. — — — — — 547

д) Из области индустријске својине:

- 1) Да ли се поништај права индустријске својине може тражити и после престанка његове важности? (Поводом једног решења Касационог одбора Управе за заштиту индустријске својине у Београду), од Љуб. Мирковића — — — — — 188

е) Из страног правосуђа:

- 1) И бигамија застарева (Пракса Кас. суда у Бечу) од Милорада Антоновића — — — — — 183
- 2) Право на издржавање (Пракса Кас. суда у Бечу) од Милорада Антоновића — — — — — 183
- 3) Једнаке године старости супружника као разлог за развод брака (Пракса Кас. суда у Бечу) од Милорада Антоновића — — — — — 184
- 4) Убиство умоболнога (Немачка пракса) од Милорада Антоновића — — — — — 184
- 5) Осакаћење као извор прихода (Холандска пракса) од Милорада Антоновића — — — — — 184

ПРИКАЗИ

Милорад Антоновић:

- 1) Dr. Hans Fried: Ueber die Rechtsnot und ihre Bekämpfung, Wien 1938. — — — — — 86
- 2) Међународно приватно право (2 свеске, издање „Пирзоса“, Атина 1938.) од Г. С. Страјта и П. Валиндаса — — — — — 197
- 3) Raymond Aron: »La Sociologie allemande contemporaine«, Paris 1938. — — — — — 265
- 4) Robert Jaquillard: »La crime et la presse«, Lausanne 1938. — — — — — 327
- 5) Das Recht des Briefes in rechtsvergleichender Darstellung, Leiden 1938 од Léo Pinner-a — — — — — 607

Добривоје Дим. Бранковић:

- 1) Др. Фран Бричић: Збирка образаца за судске поднеске и судска решења по Закону о извршењу и обезбеђењу — — — — — 87

Др. Видан О. Благојевић:

- 1) Коста Ј. Протић: Бланко меница с нарочитим погледом на питање о исправности меничног писмена, по немачкој судској пракси — — — — — 141
- 2) Саво Мишовић: Правне изреке и цитати, кратка збирка изрека, цитата, правила и узречица у праву и у вези с правом — — — — — 142
- 3) Victor G. Cadere, professeur à la Faculté de Droit de l'Université de Cluj, Ansien Ministre de Roumanie en Pologne: Questions juridiques et diplomatique roumaines, préface par M. Henri Capitant, Membre de l'Institut, professeur à la Faculté de Droit de l'Université de Paris. Paris 1936. Librairie Edouard Duchemin, pp. 146. — — — — — 193

- 4) **Константин В. Саватијевић**: Коментар Закона о жандармерији, са свима изменама и допунама до 1. априла 1937. год. и законским текстовима Закона о чиновницима, Закона о устројству војске и морнарице и другим законима, уредбама, правилницима, наређењима и расписима; — Коментар закона о одликованима орденом Карађорђевог звезде са мачевима са Правилником за извршење истога, потребним формуларима и регистром. — Београд, 1938., књ. I и II, Збирке закона, уредаба, правила и упута за војску, морнарицу, жандармерију и граничну трупу. Издање Француско-српске књижаре А. М. Поповића, Београд — — — — — 195
- 5) **Vochko K. Péritch**, docteur en droit: Contribution en vue de l'elaboration d'un Code civil Yougoslave, Edition Pierre Bossuet, Paris 1936, pp. 423. — — — — — 196
- 6) Библиотека Политика и Друштво. — Француска, 14. јули 1938. год. Збирка расправа и чланака посвећених Француској. Издавачка задруга Политика и Друштво. Стр. 198. 390
- 7) Споменица Конгреса Правника у Новом Саду 1938. год. Уредило Др. Илија Пржић, Београд. Издање Конгреса Правника, 1938. год. Стр. 328 — — — — — 390
- 8) Др. Бура Поповић: Увод у Међународно право, Београд. Издавачко и књижарско предузеће Геца Кон А. Д. 1938. Стр. 156 — — — — — 391
- 9) Др. Борислав Т. Благојевић: Основи науке о држављанству, Београд, 1938. Стр. 150. Издање Библиотеке Југословенског удружења за међународно право, књига XXIX и Издавачког и књижарског предузећа Геца Кона А. Д. — — — — — 392
- 10) Др. Фрањо Жилић и Др. Мирослав Шантек: Прописи о наследној и даровној такси. Загреб, 1938. Издање „Типографије“ Д. Д. (Латиницом) — — — — — 393
- 11) Др. Љубомир С. Дуканац: Порез на промет. Београд, 1938. Издање пишево — — — — — 393
- 12) **Јован М. Радуловић** и **Атанасије Д. Јанаћковић**: Таксени зборник са коментаром. Књига прва: Пречишћено издање Закона о таксама са Правилником за његово извршење, књига друга: Пречишћено издање Закона о судским таксама са Правилником за његово извршење, књига трећа: Катастарске и друге таксе. Издавачко и књижарско предузеће Геца Кон А. Д., Београд, 1937. Стр. 1014. — Додатак уз Таксени зборник са коментаром са свима изменама и допунама до краја априла 1938. год. од истих писаца и у издању истог предузећа, Београд 1938. — — — — — 394
- 13) **Томислав Хан**: Таблице по Закону о судским таксама. Загреб, 1938. Штампана „Типографије“ Д. Д. (Латиницом) — — — — — 395
- 14) **Др. Никола С. Стјепановић**: Општа теорија о Главној Контроли Краљевине Југославије, с нарочитим обзиром на теорију поделе државних функција и принципа поделе власти. — Друго издање са додатком. — Београд, 1938. Издавачко и књижарско предузеће Геца Кон А. Д. Стр. 180 395
- 15) **Милорад В. Кукољак**: Земљишнокњижно право — основни појмови. Београд, 1938. Издање Француско-српске књижаре А. М. Поповића. Стр. 114 — — — — — 396
- 16) **Louis Josserand**: Evolutions et actualites. Conférences de droit civil. Paris 1936. Librairie du Recueil Sirey. Pages 183. — — — — — 442

Др. Тихомир Васиљевић:

- 1) Др. Боровоје Петровић: Кривична одговорност правних (моралних) лица — — — — — 142
- 2) Др. Видан О. Благојевић: Истраживање материјалне истине у грађанском парничном и ванпарничном поступку. — Београд, 1938. Стр. 76. Издање Геца Кона (Пристапно пре-

давање писца као приватног доцента на Београдском правном факултету допуњено опширним напоменама уз текст) с објашњењем Др. Видана О. Благојевића — — — — —		261
Др. Ј. Нулаш:		
1) Александар Маклецов , ред. проф. универзитета: Типологија злочинцев, Лубљана, 1938. Стр. 45 — — — — —		264
Др. Драг. Аранђеловић:		
1) Др. Иво Матијевић: О законском заложном праву порабодавца, Београд, 1938. Стр. 1—98 — — — — —		387
Др. Данило Данић:		
1) Recueil Universel des lois et decrets, Genève, Centre d'information législative internationale, 1938. — — — — —		387
2) E. Giraud: La Crise de la démocratie et le renforcement du pouvoir exécutif, Paris, Sirey, 1938. — — — — —		388
Др. Бор. Петровић:		
1) Милутин Б. Мићовић , судски капетан: Чланци и расправе из области војног кривичног законодавства. Београд, 1938. Стр. 147 — — — — —		396
2) Доленц — Маклецов: Законик о соднем казненском поступању, с кратким појасни. Љубљана, 1938. г. Стр. 400 (на словеначком) — — — — —		397
Ђ. Н. М.:		
1) Милош Р. Софреновић: Систематизована збирка девизно-валутних прописа Кр. Југославије, Београд — — — — —		512
Радомир Живковић:		
1) Библиотека, Политика и друштво. Уређивачки одбор Др. Михаило Илић, Др. Милан Жујовић, Др. Божидар С. Марковић. Издавачка задруга Политика и Друштво — Београд, Драшковићева 14/1. — — — — —		608

БЕЛЕШКЕ

1) Поклони комориној библиотеци — — — — —	143
2) Режим у Бугарској и адвокати — — — — —	143
3) Предавања о Извршном поступку у Београдској Адвокатској комори — — — — —	197
4) Конференција адвоката по питању просторија и особља Среског суда за град Београд — — — — —	198
5) Конгрес правника у Новом Саду — — — — —	397
6) Осми Конгрес правника у Новом Саду од Др. Видана О. Благојевића — — — — —	446
7) Важност адвокатских легитимација — — — — —	512
8) Двадесет пет година часописа „Полиција“ — — — — —	564
9) Извештај о Главној годишњој скупштини Адвокатске коморе у Сплиту — — — — —	611
10) Конгрес правника Краљевине Југославије — — — — —	613
11) Нова Европа (L'Europe Nouvelle) — — — — —	613

НЕКРОЛОЗИ

1) Др. Јозеф барон Шај од Милорада Антоновића — — — — —	40
2) Душан Групкивић, претседник Окружног суда у Пећи од Велка П. Никчевића — — — — —	41
3) Пол Матер од Др. Видана О. Благојевића — — — — —	199
4) Др. Живан Спасојевић од Др. Видана О. Благојевића — — — — —	199
5) Светозар—Света Матић од Др. Видана О. Благојевића — — — — —	200
6) Др. Рудолф Штамлер — Оснивач модерне правне филозофије од Милорада Антоновића — — — — —	266
7) Едгар Аликс (Edgard Allix) од Др. Бошка К. Перића — — — — —	398

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

САДРЖАЈ ПРАВНИХ ЧАСОПИСА

41, 87, 144, 200, 267, 399, 451, 513, 565, 613.

ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТВА

42, 89, 145, 202, 268, 400, 453, 514, 566, 615.

НОВЕ КЊИГЕ

42, 90, 146, 204, 270, 405, 454, 514 (корице), 568, 617.

СЛУЖБЕНИ ДЕО АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У БЕОГРАДУ

- 1) Подношење пореских пријава на течевину Бр. 1/38. трећа страна корица.
- 2) Упозорење адвокатима за одјаву приправника Бр. 1/38. трећа страна корица.
- 3) Записници седница Одбора Адвокатске коморе Стр. 135, 138, 140, 190, 191, 192, 381, 382, 383, 384, 385, 439, 440, 441, 472, 473, 474, 549, 550, 603, 604, 605.
- 5) Позив на скупштину Савеза Адвокатских комора Краљевине Југославије — — — — — 316
- 5) Извештај са VIII редовне скупштине Савеза Адвокатских комора Краљевине Југославије са записником — — — — — 317
- 6) Резолуције прихваћене на скупштини Савеза Адвокатских комора Краљевине Југославије одржаној на дан 29. маја 1938. г. у Дубровнику — — — — — 324
- 7) Позив на скупштину Адвокатске коморе у Београду — — — — — 407
- 8) Позив на скупштину Адвокатске коморе у Београду — — — — — 455
- 9) Извештај Одбора Адвокатске коморе у Београду за X ред. год. скупштину — — — — — 456
- 10) Благачнички извештај — — — — — 463
- 11) Извештај Дисциплинског већа — — — — — 467
- 12) Текст Правилника Добротворног фонда донет на прошлогодишњој скупштини — — — — — 470
- 13) Правилник Добротворног фонда Адвокатске коморе у Београду одобрен од стране Господина Министра правде — — — — — 471
- 14) Примена паушалног става адвокатске тарифе — — — — — 549
- 15) Записник X ред. скупштине Адвокатске коморе у Београду — — — — — 551
- 16) Записник о бројању гласова за избор часништва на X ред. скупштини Адвокатске коморе у Београду — — — — — 559
- 17) Записник X ред. скупштине Адвокатске коморе у Београду одржане 6. новембра 1938. као продужење скупштине од 30. октобра 1938. — — — — — 563
- 18) Записник о пребројавању гласова на ужим изборима, као продужењу рада X ред. скупштине Адв. коморе у Београду од 30. октобра 1938. год., извршеним 6. нов. 1938. — — — — — 564

ИСПРАВКЕ

- 1) Број 1/38. трећа страна корица.
- 2) Број 10/38. трећа страна корица.
- 3) Број 12/38. страна 617

Власник и издавач Б р а н и ч а је Адвокатска комора у Београду коју претставља претседник **Владимир Св. Симић** адвокат.

За Штампарију „Светлост“ М. Вајзер, Краљице Наталије 88. — Београд

Седамдесетогодишњица Г. Живојина М. Перића

Почетком ове године науцио је седамдесет година живота са преко четрдесет година рада на науци уважени професор Београдског правног факултета и дугогодишњи сарадник нашег часописа г. Живојин М. Перић. Ово ретко славље прослављају сви пријатељи и поштоваоци овог великог правника, па му велики београдски часописи спремају нарочита издања са пробраним студијама и чланцима својих сарадника, посвећеним г. Перићу.

Бранич ће на исти начин прославити овај велики јубилеј. Он ће један од својих наредних бројева посветити г. Перићу.

Значај наше прославе у вези са г. Перићем уколико је већи што је г. Перић отпочео свој рад на науци, у нашем часопису, где је пре више од четрдесет година, као судија у оставци, објавио свој први научни рад под насловом: „Сукоб Закона у Међународном приватном праву“, (в. Б р а н и ч од 1897. год.) Овај рад садржи у себи све оне квалитете који ће г. Перића начинити славним. Зашим, г. Перић у подужој расправи под насловом: „Границе судске власти — поводом једне неправилне практике код нас“ (в. Б р а н и ч од 1898. год.) поставља основе судске власти у вези нарочито са шумачењем закона, тако да се ни једна озбиљна студија из ове области не може замислити без консултовања овог значајног рада.

Своје познато пристуино предавање за катедру Грађанског права на Београдској Великој школи: „О судској независности“, г. Перић такође објављује у Б р а н и ч у од 1899. год. Доцније, и пре и после рата, г. Перић такође поклања велику пажњу нашем листу, објављујући у њему своје значајне расправе и чланке.

Свој велики дуг према г. Перићу, Б р а н и ч ће се потрудити да одужи пушем чланака и расправа својих сарадника, њему посвећених, јер жели на тај начин да видно манифестује своје задовољство што је г. Живојин М. Перић дочекао седамдесет година живота испуњених поштенним научним радом, што је велику пажњу и љубав поклањао увек нашем листу и што и даље наш лист цени као његов сарадник, јер никад не заборавља, да су први његови радови угледали света у Б р а н и ч у.

Честитајући седамдесетогодишњицу живота и четрдесетогодишњицу научног рада г. Живојину М. Перићу, Уредништво

Бранича са свима својим сарадницима жели да г. Перић у пуној снази и у пуно стварању послужи још дуго као свешто пример садашњим и будућим генерацијама како се озбиљно и поштељно ради на науци.

Уредништво Бранича.

Јануара 1938, Београд.

Др. Тома Живановић, проф. Универзитета — Београд.

Да ли је препоручљиво да судија може једну радњу која изрично не улази у законску норму да казни и да је сматра противправном*)

I.

Принцип легалитета освештан у законским текстовима, названим казним или кривичним кодексима, а који сачињавају интегрални део уставних принципа, је толико емотивно проткан и укорењен у души савремених правника, те изгледа да је немогуће посумњати у његову апсолутну вредност.

Као што се зна, овај принцип је постављен у Европи у почетку XIX века после његовог неограниченог признања од стране законодавства Француске Револуције. Он је произвео такав утисак по своме демократском карактеру, да је брзо усвојен у Европи.

Неки налазе порекло принципа легалитета у Енглеској у XIII веку (Magna Carta). Али, ако је то тачно, овај принцип у Енглеској није био апсолутан принцип, као што то ни данас није у овој земљи.

Интересантно је да је овај принцип био освештан неограничено у првом европском Кодексу: Кодексу Српског цара Душана, изгласан (135 чланова) у Народном Сабору 1349, и допуњен (са 66 нових чланова) у Сабору 1354. Одиста пређућан принцип овога Кодекса је да су кривична дела само оне радње које су оглашене као такве, у његовим одредбама, раније извршене. И казна је предвиђена било (по правилу) у самом Кодексу, било у Синтагми (порекла византијско-римског), помоћном тексту Кодекса, било, да Синтагма не садржи кривично дело у питању, у јавном обичајном праву. Овај принцип налази потврду чак изрично, мада индиректно, у једном од 201 члана Кодекса, члан 172., који наређује: „Да судије суде по овом Кодексу непосредно како је написано у Кодексу, а да не суде по страху и моћи (власти)“.

У овој одредби се констатује тако исто принцип независности правосуђа према извршној власти, дакле одвајање ових двеју власти. И пошто је законик био заједничко дело двеју скупштина (сабора) из 1349 и 1354 исто као и цара Душана, законодавна

*) Revue Internationale de droit pénal 1937. p 404—409.

власт је исто тако одвојена од извршне и судске власти. Принцип легалитета законика, вели се, консеквенца је ове деобе трију власти.

II.

Заиста је да, од законодавног освештања принципа легалитета, има писаца који су се мање или више изјаснили против овога. Али ови писци су увек били у знатној мањини.

Тако исто, позитивна кривична права која не признају принцип легалитета сачињавају у Европи ретке изузетке.

Међутим од скоро нова реакција са великом снагом отвара себи пут против овог принципа у извесним европским земљама. Може се разликовати под овим видом више струја:

1.) Одмах треба констатовати да, у једној од ових земаља, Немачка, појавио се је закон који је повредио принцип легалитета, прописујући смртну казну за паљевину са *ретроактивним* дејством (познат случај са van der Lubbe).

С друге стране, у овој истој земљи, више теоретичара (истина најмлађих, и политички оријентисаних), изјаснили су се против овог принципа, оспоравајући му његову апсолутну вредност која му је опште призната. Према овима, довољно је да радња буде *кривично дело* у времену гоњења. Ако је то тако, казниће се извршилац, мада радња није била инкриминисана у моменту њеног извршења (чиме се раскида са принципом легалитета кривичног дела и кривца). Осим тога генерализира се принцип закона van der Lubbe тако да се захтева (то што су извесни старији немачки писци већ предложили) да се увек примењује прописана казна од стране закона под чијом владавином радња се гони (чиме се прекршава принцип легалитета казне).

Најзад скоро је прекршен у Немачкој принцип легалитета законом од 28. јуна 1935. г. који је изменио § 2. овлашћујући и на примену аналогije. Тако према новој редакцији § 2. кажњава се и за дело које није оглашено законом за кривично, али које заслужује да му се извршилац казни *„према основној мисли неког кривичног закона, и према здравом осећању народа“*. Додато је још да у случају, где се ни један одређени закон не може да примени „непосредно“ на дело, дело се кажњава „према закону чија му основна мисао најбоље одговара“.

2.) Тежак прекршај начела легалитета, и готово напуштање тога начела, догодио се је, пре поменутих немачких прекршаја, у Совјетској Русији. Према чл. 6. и 7. совјетско-руског кривичног законика (Р. С. Ф. С. Р.) одредбе његовог посебног дела имају само карактер *индикације* дате суду о томе шта треба сматрати кривичним делом. Тако: 1.) Према чл. 6. општега дела, сматра се као социјално опасно (сцил. као кривично дело) *„свака радња управљена против совјетског режима или правног поретка установљеног од сељачке и радничке класе за време периода преласка на комунистички режим“*, дакле чак и онда ако дело није предвиђено у посебном делу. 2.) Према чл. 7. могу се применити мере „друштвене одбране“ не само на лица која су извршила радње *„опасне по друштво“*, већ исто тако и на лица која *претстав-*

љају опасност својим везама са опасном средином или својом прошлошћу“. Предвиђају се чак у напомени додатој уз чл. 6. и у чл. 8. случајеви, где се не примењују санкције на радње предвиђене као кривична дела у посебном делу (то су случајеви: 1) — где је дело изгубило: „услед очигледне мале важности и осуства штетних последица свој карактер специјалне опасности“. 2) — чл. 8.: „Где је дело изгубило у тренутку истраге или суђења свој социјално-опасни карактер, било због измене кривичног законика, било због наступелих промена у социјалној и политичкој конструкцији“, или ако се извршилац према нахођењу суда у горе наведеним моментима не сматра као опасан по друштво (в. предвод Петуја-а 1935).

3.) Најзад треба поменути један покрет теоријског карактера, који се непосредно тиче тумачења закона, али има за последицу озбиљно одступање од начела легалитета. То је тенденција да се тумаче кривични закони држећи се критеријума вредности. У овоме се циљу прави разлика између нормативних елемената кривичног законика и његових дескриптивних елемената. Први будући подложни оцењивању вредности, треба да буду тумачени на бази критеријума вредности (правна вредност). Типичан је случај кривичних дела против јавног морала, где се захтева да објекат буде, девојка на пример од 16 година. Ту се, кажу, ради о нормативном елементу, па треба допустити да се под девојком од 16 година ваља подразумевати свака девојка која се телесно и умно налази на ступњу девојке од 16 година, макар била стара 16, 17 и 18 година. Овде се ради о примени доктрине о вредности у кривичном праву.

III.

1.) Примена казне је, за разлику од оштете, врло снажно задирање у добра појединца, да би се могла извршити без незадовољства и протестовања слободног грађанина, ако би се кажњавало за дела непредвиђена као кривична у кривичном законнику, у време њиховог извршења. У ствари, кажњавање би се осетило у томе случају као неправично и понижавајуће у исти мах. С једне стране човек се је привикао на своју слободу и тако звану јавну сигурност, које се сматрају као врло високе индивидуалне вредности, и које би биле укидањем начела легалитета, изложене опасности непрекидне нестабилности. И с друге стране, укидањем начела легалитета које би изложило грађане неминовно чак у њиховим најдрагоценијим добрима, као животу, слободи, части—самовољи јавне власти, човек би био повређен у своме осећају човечијег достојанства, једне од највиших моралних вредности.

2.) Тежња за напуштањем начела легалитета се оснива претутно на ауторитерном начелу. „Све у држави и за државу“. Признаје се да напуштање тога начела претставља жртву за правну сигурност и личну слободу, али се то оправдава као виша државна потреба. Заборавља се при томе да држава није творевина разума (екс рационис), чиста апстракција, већ да је једна друштвена реалност, наиме људска заједница, и да према томе постоји

само ради заједничког интереса људи који је састављају, а не ради тога да испољава своју врховну власт заповедања, макар и средством аката самовоље. Доследно, без једне апсолутне потребе, а таква је само потреба одржања државе, не може се захтевати од људи који чине то друштво, једна тако тешка жртва, и када таква потреба не постоји. Оправдање напуштања легалитета чисто и просто вишим интересом државе, је такође једна од примена *идеалистичке* (рационалистичке или спекулативне) на место *реалистичке* методе.

3.) Чак и са начелом легалитета, правна сигурност човекова није потпуно обезбеђена од сваке неизвесности. У ствари, законски прописи допуштају, као што је познато, често дивергентна и контрадикторна тумачења, у пркос свим прецизностима у редакцији, и у пркос дефиницијама за које се трудило да се донесу да би се избегло поменуто зло и тако обезбедило поштовање начела легалитета. Чак са начелом легалитета, какав год био начин којим се хтело да се оно обезбеди, незна се ипак увек сигурно, да ли ће бити кажњена или не таква и таква радња. Тако, циљ, коме теже поменута укидања начела легалитета, може чак де легелата да буде задовољен бар у извесној мери захваљујући томе недостатку механизма обезбеђења начела легалитета, имајући нарочито у виду утицај који врши, у извесним земљама извршна власт на правосуђе. Не види према томе човек целисходност тежње, већ саме по себи неправичне, да се грађани изложе отворено, непосредно и потпуно самовољи судске власти.

С француског превео по допуштењу писца,
Др. Боровоје Д. Пешровић.

Павле Тодоровић, адвокат — Београд.

Предлог за социјално обезбеђење адвоката

Закон о адвокатима од 1929. г. предвидео је оснивање адвокатског пензионог фонда и изрекао начело обавезног осигурања адвоката. На основу овога законског наређења основани су пензиони фондови адвоката при појединим адвокатским коморама. Адвокати са територије подгоричке и скопске адвокатске коморе придружили су се фонду београдске адвокатске коморе, пошто услед малог броја адвоката нису могли да образују самосталне фондове.

Сваки пензиони фонд заснован је био на принципу, да сами адвокати својим улозима обезбеде своје осигурање. Исто тако, сви фондови су предвиђали осигурање адвокатских пензија, инвалиднине и породичне пензије. Поред овога основног начела, које су усвојили сви фондови, остали прописи осигурања доношени су засебно; сваки пензиони фонд прописивао је по свом нахођењу начин осигурања.

Но, сви фондови нису се подједнако развијали. Фондови извесних комора успели су да у рачунском и материјалном погледу даду повољне резултате, узимајући у обзир број уредних осигураника. Да би могли да се обезбеде финансијски, извесни фондови су морали да мењају своје одредбе и да одреде губитак права на коришћење осигурања за оне чланове који нису плаћали своје уделе. Ова мера била је неопходно потребна, да се не би фондови финансијски руинирали, чији би крах погодио уредне чланове који су дали свој пуни удео, а за рачун оних, који нису или хтели или могли да одговоре својој обавези према фонду. Но фонд једне коморе није успео чак ни у томе, већ је морао да ликвидира са тако званом осигурањем и да пропише нови начин, који је у ствари пензиони фонд претворио у потпорни фонд.

Али, и они фондови који су изменом својих правила успели да сачувају здраво финансијско стање и да пруже реално обезбеђење својим уредним члановима, нису одговорили оном основном наређењу Закона о адвокатима, да сви адвокати имају бити осигурани. Пошто се сада правима према фонду могу користити само уредни чланови, то су неуредни чланови де-факто отпали од осигурања. Тако је опште и обавезно осигурање свих адвоката претворено посредним путем у факултативно осигурање.

Када се погледају статистички подаци о броју уредних чланова види се, да је наређење Закона о социјалном осигурању адвоката потпуно изиграно и да је промашен циљ, јер до општег социјалног осигурања није дошло. Ако се узме за пример Пензиони фонд београдске адвокатске коморе, цифре нам казују ово:

на територији Београдске адвокатске коморе има	678	адв.
од тога уредних чланова пензионог фонда	235	„
што износи само	34,66%	целокупног броја адвоката.
на територији Адвокатске коморе у Скопљу има	176	адв.
од овога броја уредних чланова фонда	38	„
што претставља само	21,59%	целокупног броја адвоката.
на територији Адвокатске коморе у Подгорици има	36	адв.
од кога броја уредних чланова пензионог фонда	4	„
што чини	11,11%	целокупног броја адвоката.

Слично је и код других комора. Морам признати да изузетак чини Љубљанска комора код које је проценат уредно осигураних чланова 100%.

Све ове чињенице резултирају у један закључак, да је досадашњим начином осигурања промашен циљ и осујећена законодавчева намера и наредба да се спроведе опште социјално осигурање адвоката.

Ову констатацију не ублажује ни мало чињеница, да у осигурању не учествују у првом реду млађи адвокати, а затим сиромашни адвокати. Ове чињенице дају само доказ да, на жалост, код адвокатског реда недостаје свест о социјалној важности овога осигурања и о великом интересу појединих адвоката и њихових породица да буду социјално осигурани. Показује се још да имућнији адвокати немају осећања социјалне дужности према својем реду, те зато не доприносе своју уплату за социјално осигурање адвоката, баш и када не би било ни мало заблуде у њиховом уве-

рењу, да њима лично осигурање није ништа потребно. Све ово нагони на закључак да се мора тражити сасвим нова база и нов начин за постигнуће интегралног осигурања адвокатског реда.

Морам указати да су сва социјална осигурања принудног карактера. Када би се обезбеђење у болести, старости и обезбеђење породичних пензија оставило слободном одлучивању појединаца, онда се никада не би дошло до идеје социјалног осигурања, већ би имали стање како је до пре рата владало у нашем друштву. Како се, међутим, и наше друштво развија у смислу социјалног организовања, а њему је основа друштвена солидарност појединаца, то је и у нашој држави донето неколико великих закона о социјалном осигурању. Раније донет је Закон о осигурању радника у болести. У најновије време донет је Закон о пензионом осигурању радника. 1933 године донет је Закон о осигурању службеника, а у Службеним новинама од 29. новембра 1937. г. бр. 272 обнародована је Уредба о пензионом осигурању службеника, којим је пензионо осигурање службеника по Закону о пензионом осигурању проширено на све приватне службенике.

Ова осигурања спроведена су по принципу принудног осигурања. Средства за ова осигурања дају и осигураници и њихови послодавци и то често послодавци више од осигураника. Сва ова осигурања спроведена су са учешћем државе, јер само статутом, прописаним од стране државе, могла су бити организована и спроведена.

Јасно је, да и осигурање адвоката мора бити принудно са помоћу државе и са материјалним доприносом не само од стране адвоката, већ и од стране њихових послодаваца—парничара.

Размишљајући о проблему осигурања адвоката, поред предњих констатација да је оно могуће једино са помоћу државе, принудним путем, и на основу материјалних доприноса и адвоката и њихових послодаваца-парничара, тражио сам ближу форму и начин организовања овога осигурања. Материјалан извор за ово осигурање нашао би се у једној такси која би се плаћала на сва акта и парничне радње код свих судова у земљи, која су акта и радње већ оптерећене државном таксом.

Да би се израчунао износ ових такса, потребно је да се детаљно, по принципима математике осигурања, израчуна потребан годишњи допринос за осигурање свих адвоката у земљи. Затим, потребно је прибавити детаљне податке од Министарства финансија о суми такса које се наплаћују по кривичним, грађанским и административним споровима. На основу тих података изнашао би се проценат оптерећења већ постојећих државних такса, те би се могла у детаље израдити тарифа о томе оптерећењу за рачун пензионог осигурања адвоката.

Вршећи прорачуне на основу података које сам могао прибавити, који свакако не могу послужити за стварну базу, дошао сам до убеђења да би то оптерећење било незнатно за поједине парничаре. Нарочито би било незнатно за ситније парнице, док код великих парница не би претстављало такође никакав знатан терет за крупне парничаре. Тај допринос би се кретао од Дин. 1.— па навише, а плаћао би се заједно са државном таксом.

Да би се избегло тешко обрачунавање и достављање наплаћених сума Пензионом фонду адвоката, најпогодније би било да сви доприноси иду у државну касу, а да државна каса, с обзиром на потребе осигурања, као контра-ставку за тај приход одреди суме које би исплаћивала сваке године у месечним или тромесечним ратама Пензионом фонду адвоката. Уколико би број адвоката у земљи нарастао, па са њим и потреба повећања доприноса, држава би покривала то повећањем прихода од такса ради доприноса за адвокатско осигурање. Свакако би увек било довољно за покриће овога повећања, јер је повећање броја адвоката у земљи једино могуће ако се повећа и број парница и адвокатских интервенција. Како се наша држава стално економски развија, то је несумњиво да ће се на основу непромењене првобитне стопе оптерећења такса, стално повећавати наплаћена сума као сумарни финансијски ефекат тога оптерећења.

Остало би да кажем неколико речи о томе ко у крајњој линији треба да поднесе трошак овога осигурања.

Вероватно је, да ће код извесних људи и у извесним друштвеним редовима овакав предлог наићи на опозицију. Рећи ће се да то претставља једно ново оптерећење грађана. На ове приговоре одмах треба указати на чињеницу, да овакво осигурање не би било оптерећење за све пореске обвезнике, дакле за све грађане, већ би терет овога имали да поднесу само грађани-парничари, па и то углавном само они који су неосновано апеловали на Суд, тј. они који су изгубили парницу. Наравно, да би парничар, који изгуби парницу, имао надокнадити своје противнику и овај трошак. Парничар који је са правом апеловао на суд, чинио би само толику жртву те би унапред платио овај допринос. Поред осталог трошка изгубљене парнице овај трошак би био незнатан за парничара који је без основа водио парницу.

Ако би се желело ублажити ово оптерећење парничара, могло би се одредити да половину доприноса сноси адвокат за оне парничне радње које је био преузео за свога властодавца, а само половину парничар. Да би се олакшало парничарима које губе парницу могло би се одредити да је такав парничар дужан надкнадити противној страни само половину овога доприноса, а она друга половина да иде на терет странке која је парницу добила.

Ако би се установио овај начин преваљивања једног дела доприноса за осигурање на адвокате, одговарало би принципу социјалне праведности, да адвокати, који воде велике парнице и велике послове допринесу, жртвују што од својих средстава за своје сиромашне колеге.

Не треба се бојати да би један овакав предлог наишао на велику опозицију, која се не би могла савладати. Мора се указати на то да је државном иницијативом спроведено социјално осигурање радника, па чак и њихово пензионо осигурање, а да се најновијим Законом о обавезном осигурању намештеника спроводи последњих дана, дакле осигурање тога социјалног реда, чија је функција чисто приватног карактера. Адвокатски ред пак врши функцију јавно-правног карактера; адвокати су помоћници и сарадници суда у изрицању правде и тако сарадници на обезбеђењу

www.правног поретка у држави. Нови Закон о кривично и грађанско-судском поступку наметнуо је адвокатима и обавезу бесплатног заступања и одбране сиромашних. Адвокати ову своју дужност врше са пуном вољом као што врше и послове за награду. Познати су многи примери да су адвокати оставили све своје послове за 15—20 и више дана да би бесплатно, као браниоци позваничној дужности, учествовали на суђењу пред Државним судом, а и осталим судовима. Па када адвокати врше једну јавну функцију, када земаљски закони налажу њима да бесплатно раде послове баш у интересу обезбеђења правног поретка у земљи и правилног функционисања судства и примене закона, онда адвокатски ред може очекивати разумевање надлежних за његово социјално осигурање на горе изложен начин, бар са толико исто права и основа са колико су остали друштвени редови апеловали на државу ради обезбеђења свога социјалног осигурања.

Потребно је још да напоменем, да сам на ову идеју дошао још пре три године, али да су привредне прилике у земљи биле такве да би ова идеја наишла на много већу опозицију но што је ова данас. Тада смо се налазили још у току велике економске кризе, ма да је било знакова да је она на измаку.

Данас се налазимо у добра привредног просперитета. Овај просперитет омогућује надлежнима да скину са дневнога реда једно тешко наслеђе, које је оставио поратни привредни поремећај, а за њим настала криза, а то је питање ликвидације земљорадничких дугова. Држава је била оспособљена да поднесе знатну жртву ради решења тога питања. Управљачи државе одважили су се, као што сам горе навео, и на спровођење социјалног осигурања разних друштвених редова, знајући велики значај социјалног осигурања за мир, спокојство и материјалну егзистенцију нашега друштва.

Не смемо веровати да надлежни после свега овога не би имали пуног разумевања и за потребу и значај ефикасног социјалног осигурања адвокатског реда, утолико пре, што је обавезно осигурање адвокатског реда као основно начело, већ садржано у Закону о адвокатима од 1929. год.

Ник. И. Гајић, члан Управе града Београда.

САМОВЛАШЋЕ КАО ПОЈАМ КРИВИЧНОГ ДЕЛА

Ма колико се кодификатори трудили, да у одговарајуће кодексе издвоје и сложе само ону материју, која према подели права спада у дотичну област, на пример, ако се ради о кривичном Законику да се у њега унесу одредбе само из области кривичног права, а ако се ради о грађанском Законику, онда само одредбе из грађанског права итд. — ипак је било случајева, а и данас их још увек има, да се у норми једног Законика који треба да обухвати материју једног права унесе одредбе из области сасвим

другог права, и које би по својој природи требало да подпадну под други Законик.

Најеклатантнији случај био је у прошлости са § 356. под в.) старог Казненог законика.

Под те одредбе као материјалног Закона кривичног права, унета је материја која спада у област Грађанског права. Ондашње прилике су то захтевале тако.

Тај пропис тицао се је закупних односа предвиђених у поглављу XXV §§ 677.—705. Грађанског законика.

Наиме § 356. под в) старог Каз. законика прописивао је: да ако кирајџија или закупац, коме је рок закупа истекао, или му господар закупа на време отказао (§ 701. г. з.) неће на захтев господарев, из закупног добра да изиђе, полицијска власт му је имала наредити, да се у року од једног, а најдаље до три дана из закупног добра исели; и ако он то не учини, било хотимично, било из узрока који га по Закону не оправдавају, власт га је имала силом из добра истерати, и за непослушност казнити затвором од једног до десет дана, или новчано од 5 до 50 динара.

Даље се каже у овом законском пропису, да се само пуноважном исправом може доказивати да рок закупу није истекао, а без овога кирајџија би имао бити свакад избачен, а по осталим наводима на суд упућен да их тамо употреби и оштету тражи.

Прописима новог Законика о суд. поступку у грађ. парницама — §§ 655.—671. у вези чл. 2., 10. и 24. уводног закона за нови парн. пост. поменути пропис § 356. под в) старог казненог зак. дерогиран је у целисти, и он се више код полицијских власти не примењује.

Исто тако су и прописи § 375. под а) старог каз. зак. били предмет честих сукоба око надлежности између управних власти и судова, и дискусије и коментарисања преко појединих стручних часописа, а коментарисања су се у главном сводила на то, да ли је пом. пропис дерогиран, прописом § 383. новог крив. законика, и прописима §§ 548.—554., новог закона о суд. поступку у грађанским парницама, или није. Најзад се је велика већина писаца и коментатора сложила у томе, да је § 375. под а) каз. закона (старог) престао да важи од дана кад је нови каз. законик—§ 383. односно нови парнични поступак — §§ 548.—554. добио обавезну снагу.

У једном конкретном случају спора о надлежности између среског начелства и среског суда, — срески суд је одбио да суди за дело из § 375. а) каз. закона налазећи да тај пропис није дерогиран ни § 383. новог крив. закона, а ни односним установама новог парн. поступка, и закона о увођењу у живот истога, пошто, — каже тај суд, — § 383. новог крив. закона не третира исту материју коју третира § 375. а) старог каз. зак. а односне установе новог парничног поступка, и установе закона о увођењу у живот тога поступка, као одредбе формалног закона, да нису могле дерогирати одредбе материјалног закона као што је стари каз. закон односно његов § 375. а).

Ствар је најзад дошла пред Касациони суд у Београду који

је нашао, да је пропис § 375. а) каз. зак. као и остали прописи старог закона о иступима, остављен на снази законом о привременом продужењу важности законских прописа и кажњавању иступа од 31-XII-1929. год. Касациони суд је нашао, да § 375. а) старог каз. законика није дерогиран прописом § 383. новог крив. закона, јер да § 383. новог крив. закона инкриминише штакву радњу где учинилац на самовласан и нередован начин, избегавајући редовне законске путеве, прибавља себи какво своје право које му иначе по закону припада. А да § 375. а) старог каз. зак. који је према § 1. зак. о привр. продужењу важности законских прописа о кажњавању иступа још на снази, предвиђа напротив сасвим другојачију радњу. Наиме, да по § 375. а) ст. каз. зак. постоји једно кажњиво дело тада ако једно лице себи на самовласан начин прибавља шућу а не своју земљу или имање које њему иначе не припада.

Овако је Касациони суд решио у једном конкретном случају спора о надлежности између општине Сињевачке и Среског суда у Нишу, одлуком својом (К. Н. О. 26.) од 18-IV-1937. год.

Закон о привременом продужењу важности законских прописа о кажњавању иступа од 31.-XII-1929. год., у своје § 1. наређује следеће:

„§ 1.) Док за целу Краљевину не задобије обавезну снагу јединствени закон о иступима, остају на снази прописи досадањих општих кривичних законика као и сви други законски прописи о кривичним делима квалификованим као иступи (прекршаји, преступци, преступки) у колико ова кривична дела нису обухваћена кривичним закоником од 27. јануара 1929. г.“

Како је § 383. новог кривичног законика прописано: „Ко самовласно себи прибавља какво своје имовинско право, казниће се затвором до три месеца или новчано до 3.000,“—то је очевидно да овим зак. прописом није замењен пропис § 375. под а) старог каз. зак., и да према томе овај последњи није престао да важи, у погледу надлежности за извиђање и кажњавање од стране управних власти.

Дело из § 383. новог крив. зак. исто као и дело из § 195. старог каз. зак. не искључују употребу силе при остварењу имовинских права, ма да се то изрично не каже, док § 375. а) старог каз. зак. то изрично прописује, јер он наређује: „ко самовласно без насиља“... итд.

Због тога су напред поменута дела § 195. старог каз. зак. и § 383. нов. крив. зак. по својој природи преступна дела и строжије се кажњавају, док је § 375. а) старог каз. зак. иступно дело и као такво блажије се казни.

Најзад треба знати историјат § 375. а) старог каз. зак. па да се увиди оправданост његове установе у доба његове кодификације. Наиме у то доба било је у Србији пуно земљишта, која су била опште-народно власништво, као општинске или сеоске испаше — потеси, као земљишта приватног власништва, која или нису никако, или нису увек тачно по мерама и границама у пописне књиге уведена била, нити су била видљиво обележена синорима.

Због тога су се врло често догађала захватања земљишта. Захватач је кад-када, свесно захватао то и такво туђе земљиште баш у циљу присвајања, а било је разуме се — и захватања без намере за присвајањем.

Законодавац је тада нашао за опортуно да оба случаја инкриминише као иступно дело, и тако је постао § 375. а) с. к. з.

Из текста § 375. а) ст. каз. зак. стварно дакле произилази, да се он односи на случајеве кад неко заузме или присвоји имање које му ни по ком праву не припада, јер се у § 383. крив. зак. каже: „Ко самовласно себи прибавља какво своје имовинско право“... док се у § 375. а) ст. каз. зак. то не каже, већ се само каже: „Ко самовласно (без насиља) захвати или присвоји што од земље општинске, или правителствене или опште-народне, *шоме да се одузме што је захватио*, учињену штету да накнади и да се казни од три до тридесет дана затвора, па по том да се упути, да код суда подигне редовну тужбу противу онога, у кога се државини земља затекла, ако мисли да на исту јаче право има.

Овако ће се поступити и са оним, који би приватно какво добро на горњи начин заузео, као и са оним, који туђу ливаду прекоси, њиву преоре, прекопа, жито с туђе њиве или ма какав плод обере, покупи итд., уколико последње не би у други вид кривица прелазило, у ком се случају по другим опредељењима казнити има.

Ако се извиђајем по овом делу утврди, да је кривица заста-рела, у том случају власт, која суди, по оцени доказа одлучиће, која ће страна као јача остати у државини спорног земљишта до свршетка спора о својини, а слабију страну, по прописима Закона о поступку судском у грађанским парницима, упутиће на спор надлежном грађанском суду“.

Тако, § 375. а) с. к. з. инкриминише све случајеве самовласног захватања или присвајања без насиља, свих туђих ствари и права како општинских, правителствених и опште-народних, тако и приватних.

Овако произилази из става другог § 375. а) ст. кр. зак. који наређује: „*Овако ће се поступити и са оним, који би приватно какво добро на горњи начин заузео*“ ..

Тај „горњи начин“ међутим претстављен је у првом ставу истог законског прописа, и он као што је познато прописује да ће се казнити онај: „Ко самовласно без насиља захвати или присвоји“...

На концу би произилазило, да ће се казнити и онај који би самовласно без насиља захватио или присвојио какво приватно добро, и како под појам приватног добра долазе приватне ствари покретне и непокретне, — то је § 375. а) с. к. з. обухватио све случајеве самовласног захватања или присвајања (без насиља) ствари (покретних или непокретних) и права, и то туђих — који извршиоцу не припадају, иначе законодавац не би рекао: „...*шоме да се одузме све што је захватио*, учињену штету да накнади“... чему не би имало места кад би се своја сопствена ствар захва-тила.

Да ли § 375. а) старог каз. зак. међутим предвиђа и случај

кад неко самовласно без насиља прибавља неко имовинско право, — како то произилази — из коментара г. Др. Томе Живановића професора на правном факултету у Београду, који је он дао уз § 375. а) ст. каз. зак. *).

Г. Др. Живановић у поменутом своме објашњењу предвиђа да § 375. а) ст. каз. зак. садржи само елементе за постојање дела самовласног прибављања каквог свога имовинског права или права које изгледа да постоји, искључујући потпуно случајеве самовласног прибављања неког имовинског права, које извршиоцу дела неби припадало, односно туђег имања.

Међутим и из законског текста, а и из напред цитиране одлуке Касационог суда сасвим супротно тврђењу г. Др. Живановића произилази, да § 375. а) с. к. з. прописује само случајеве самовласног захватања или присвајања туђих земљишта и добара, а никако и својих.

Али како се код непокретности сматра да је онај притежалац, који има тапију од земљишта односно на чије је име оно у књиге уписано, — то би власт њега и штитити имала, а сваког другог би морала сматрати као самовласног захватача туђег земљишта. Супротно томе, код покретних ствари, у спорним случајевима по смислу прописа §§ 198. и 199. грађ. зак. за притежаоца се има сматрати онај, у чијим се рукама ствар налази, те би власт њега и штитили морала, а онога, који по ма ком основу какво право полаже на ту ствар, имало би се на парницу упутити. Исти смисао има и пропис § 551. новог грађ. парн. поступка.

Ако би напр. продавац ствар покретну продату и предату купцу, на којој је задржао право својине до исплате — по истеку уговореног рока за исплату самовласно без насиља одузео — онда би по тужби купчевој као притежаоца ствари имало места примени § 375. а) с. к. з. у корист овог последњег, а продавац би се

*) У своме објашњењу III части Каз. зак. (иступи) прерађеног издања од 1926. год. г. Др. Живановић коментаришући прописе § 375. а) старог каз. зак. каже:

„Радња се састоји дакле у присвајању или захватању општинског, државног, општег или приватног згмљишта, или кошењу туђе ливаде, преоравању или прекопавању туђе њиве, или збирању плодова с туђег имања, или у каквој другој подобној радњи према овим плодовима.

Радња треба да је управљена на остварење каквог права извршиоцевог. Није потребно, да право које се има да присвоји заиста припада извршиоцу. Али је потребно, да објективно посматрајући ствар, неизгледа потпуно безразложно његово мишљење, да ово право постоји, што је једно фактичко питање. Иначе може постојати које друго кривично дело на пр. крађа.

Ако која од делатности није управљена на остварење каквог свог права, ако дакле не постоји самопомоћ, онда може постојати друго које кривично дело. Тако постојање крађа, ако је прибирање плодова или кошење ливада уперено на противправно присвајање, а повреда ствари, ако нису управљени на присвајање, у колико последње неби у други род кривиче прелазило.

Остварење ког свог права неком од наведених делатности, треба да је извршено самовласно тј. противправно, што се по себи разуме. Противправност је дакле унета у појам овог кривичног дела као један његов специјални елеменат.

Наведено остварење свог права је противправно кад извршилац нема права да сам остварује своје право, које постоји или изгледа објективно, па постоји или га остварује на онај начин, како је он то учинио у конкретном случају. Другим речима оно ће бити противправно увек кад се према приватно-правним начелима нема права на самопомоћ § 195. а) к. з.

на парницу упутити имао. Имајући ово у виду изледало би да § 375. а) с. к. з. обухвата две варијанте онако како су оне напред цитиране.

Због покретних ствари дакле, може бити сукоба између § 383. н. к. з. и § 375. а) с. к. з. а по нашем мишљењу — зависило би од начина одузимања који би се од ова два законска прописа применити имао. Законодавац је, прописујући § 157. новог зак. о ист. то избегао постављајући као правило да се има казнити самовласно без насиља захватање земљишта, а не и других ствари и права.

Само, можда мало парадоксално звучи да се самовласно прибављање својих имовинских права — § 195. с. к. з., и § 383. н. к. з. — инкриминише као преступно, а самовласно без насиља, захватање или присвајање туђих земљишта и добара, као иступно дело, — § 375. а) с. к. з. Међутим, објашњење се налази свакако у употреби силе код случаја § 195. а) с. к. з. и § 383. новог кр. зак. У пракси судови су примењивали § 195. с. к. з. увек ако је сила употребљена, а § 375. а) с. к. з. ако је без насиља прибављано било своје, било туђе имање.

Да би дали тачно појам за постојање дела из § 383. новог кр. зак., и да би га тако могли упоредити са појмом за постојање дела из § 375. а) ст. к. зак. — покушаћемо да конкретније прикажемо елементе за постојање дела из § 383. новог кр. зак. а по том ове за дело из § 375. а) с. к. з.

Дело из § 383. н. к. з. дакле постојаће ако би неко познао и нашао код другог у државини неку своју покретну ствар — као на пр. часовник, или ауто и т. д. за које би ствари тај дотични имао доказе да су његове, уз ознаку марке и нумере, па би их одузео самовласно. Или ако би неко самовласно одузео покретну ствар коју је на отплату дао јер купац о року није исплатио куповну цену, или би самовласно одузео ствар коју је дао на послугу.

Ово би дело постојало и онда, кад би неко одузео ствари од свога дужника, који му дугује извесну суму новца, или због дужне кирије, или извршене оправке над тим стварима, па би ове сам, без садејства власти продао и свој дуг наплатио. То би дело постојало чак и онда, кад би дотични имао забрану судску, па чак и извршну осуду, којом би се његово заложно право над тим стварима доказивало, као и право да се продајом истих наплати, само ако би он те ствари без знања и одобрења власти одузео и продао.

У односу на непокретно добро то би дело стајало кад би неко продао неко своје непокретно добро, на пр. кућу са плацем, или сам плац — земљиште, уговоривши са купцем рок за исплату, с тим, да ако купац о року куповну цену неби положио, да имање има да врати, па би о истеку рока сâм без знања власти пошто му купац куповну цену није положио, одузео од купца то имање на тај начин, што би спречио купца да у имање улази а тиме га лишио и државине, разуме се на самовласан начин.

Као што се из предњих навода види, у свима побројаним случајевима, извршилац је имао своје право и на повраћај својих

ствари које је код другог нашао и познао, и на наплату из узабрањених ствари; на раскид уговора због неисплате куповне цене те слетствено и повраћај добра, али та своја права он неможе и несме сам да остварује односно прибавља, а ако би он то чинио, огрешо би се о прописе § 383. н. к. з.

За појам дела из § 375. а) с. к. з. било би потребно да неко самовласно без насиља заузме или присвоји какво туђе имање (јавно правно или приватно правно).

Ово се може манифестовати и на тај начин кад неко самовласно без насиља захвати део земљишта од земље која се граничи са његовом земљом, или чак и цело то суседно земљиште, не у циљу да га за себе задржи и присвоји, или што верује да је оно пусто и без господара, већ просто зато, што му исто треба да ту смести неки свој материјал; подигне неку своју привремену или сталну зграду; или подижући зграду да испусти симсове или надстрешницу на суседно имање; да се служи прелазом колима или пешице, и ако нема права службености; да пооре и усевом засеје туђе земљиште у циљу скидања плода; да захвати што од суседног усева; да се самовласно послужи туђим колима или неком другом покретном или непокретном стварју; да такве ствари самовласно без насиља заузме и т. д.

Ето у томе је битна разлика, по нашем мишљењу, између одредаба § 383. н. к. з. и одредаба § 375. а) с. к. з. Или, тако бар произилази из напред цитиране одлуке Касац. суда.

Пројекат новог Закона о иступима — § 147. — био је инкримнисао сметање поседа и права службености, али је тај пропис после у парламенту измењен потпуно, тако, да се текст овог законског прописа приближио по нашем мишљењу гледишту Касационог суда које је садржано у напред поменутој његовој начелној одлуци К. Н. О. 26/27.

У новој редакцији тај зак. пропис — § 157. новог Закона о иступима — гласи:

(1) „Ко самовласно, без насиља, захвати земљу коју држи држава, бановина или општина, казниће се затвором до 30 дана, или новчано до 1500. динара — (2) Ко самовласно без насиља захвати земљу коју држе остала лица казниће се затвором до 15 дана, или новчано до 750.— динара. — (3) У оба случаја казниће се истим казнама и онај, ко спречи кога у вршењу које стварне службености. — (4) У свима случајевима ствар ће се вратити у пређашње стање, а незадовољна страна ће се упутити редовном суду. — (5) И на случај застарелости права на гоњење, нарушено стање се враћа одлуком у пређашње стање, ако је застарелост наступила у току поступка. — (6) За случајеве из става два, и за случајеве спречавања приватних лица у вршењу службености из става три, гоњење се предузима по приватној тужби“.

Као што се види одредбе § 157. новог Закона о иступима нису идентичне са онима у § 383. н. к. з. као што то неки погрешно тврде, нити се њима потпуно обухватају и дерогирају, одредбе § 383. новог крив. зак., јер § 157. новог закона о иступ. не инкриминише самовласно прибављање каквог свог имовинског права као што то чини § 383. новог крив. зак.

Шта више одредбе § 157. н. зак. о ист. нису у свему идентичне ни са одредбама § 375. а) старог каз. зак.

Те одредбе из § 157. н. зак. о ист. говоре само о самовласном без насиља захватању земље, али не и самовласном без насиља *присвајању земљишта и других имовинских права као што је то предвиђено у § 375. а) с. к. з.* који каже: „Ко самовласно без насиља *завати или присвоји* што од земље“..... што очевидно није једно и исто, јер захватање туђег земљишта као и других ствари покретних и непокретних може бити и без присвајања, односно туђе земљиште се може заузети и без намере да се оно присвоји, кад неко на пр. заузме земљиште у циљу послуге да истовари неки материјал, да подигне зграду, радионицу; да га зирати у циљу скидања плодова, или коначно да га дугом државином законитим начином присвоји; као што је случај код узупукације. После тога § 157. новог зак. о иступима прописује само казну за самовласно заузимање земљишта без насиља, апстрахујући све друге ствари и друга имовинска права, као и покретне ствари.

Тежиште ситуације је дакле у вештини, да се одреде границе између самовласног захватања чијег било земљишта без насиља, и самовласног прибављања каквог свог имовинског права, како би се могле правилно схватити интенције прописа § 383. новог крив. зак. и ових из § 375. а) старог каз. законика, односно прописа из § 157. новог закона о иступима.

Прописујући у новом грађанском парничном поступку одељак §§ 548.—554.—о сметањуседа, законодавац је оставио неинкриминисано самовласно без насиља захватање туђег земљишта. Увођењем установе § 157. новог зак. о иступима таква је радња инкриминисана као што видимо.

Кад ствар овако стоји, онда је неосновано тврдити, да би се увођењем § 157. новог закона о иступима онаквог, како је он редигован приликом изгласања, можда ишло корак уназад само због тога, што тај зак. пропис имају да примењују управне, а не судске власти, поготово кад се зна, да је овај зак. пропис само наставак оног дела прописа из § 375. а) ст. к. з. који је и до сада важио; који још увек важи према предњој одлуци највишег суда, и који се је много екстензивније — тумачио од § 157. новог закона о иступима.

Полициске су власти као истражне у прошлости под надзором својих претпостављених и првостепених судова, и поред тога, што њихов кадар није прошао био кроз све школе — ипак, показале ако не одличне, а оно сигурно врло добре резултате, па би било страшно ако би им се сада, када су чиновници добрим делом правници, и у мање важној улози, оспоравала способност и објективност. Што се пак грешки тиче, њих могу чинити како полициске тако и судске власти, јер нико није савршен и непогрешив, то је разумљиво само, ако се то не чини *mala fide*.

Поводом ту скоро расправљеног једног спора код Управног суда, питање дерогације § 375. под а) старог каз. зак. расправљено је на следећи начин.

Једној надлежној власти предата је 13. фебруара 1934. год. тужба због самовлашћа. Власт се је огласила надлежном, и донела

пресуду у корист тужиоца, осудивши туженога само на повраћај заузетог земљишта а не и на казну, пошто је кривица застарела била.

У овом конкретном случају и тужилац и тужени имали су тапије од спорног имања, само се тапија туженог није у свему слагала у погледу граница и мера, са тапијом тужиоца. Власт је нашла да је тужилац јачи у праву јер је његова тапија старија по времену издања.

По жалби окривљеног виша власт је својом одлуком оснажила пресуду као на закону основану.

Противу те и такве одлуке поднео је осуђени тужбу Управном суду, истичући поред осталог и то, да полицијска власт није била надлежна за расправу спорног питања, пошто је исто имало да се расправи код редовног грађ. суда, с обзиром на пом. прописе новог парничног поступка који је добио обавезну снагу за целу Краљевину Југославију 1. јануара 1934. год. па је молио да се одлука о којој је реч, односно пресуда која је одобрена том одлуком поништи.

Управни суд својом пресудом бр. 8366 од 10.-III-1937. год. одбацио је речену тужбу а поменуто одлуку одобрио као на закону основану.

Поред осталих разлога Управни суд је у својој пресуди навео још и ово, у погледу на тужбене наводе о ненадлежности:

„Даље је суд нашао, да је неумесан навод, да је по новом грађ. парничном поступку полицијска власт ненадлежна за расправу ових односа. Овај навод неумесан је с тога, што се овде третирао кривица за бесправно заузеће као дело из § 375. под а) каз. зак. У § 375. под а) каз. зак. остављено је полицијској власти да истовремено расправи и питање, коме ће припасти државина спорног имања. Како је Законом продужена важност овог прописа § 375. а) Каз. зак. и остављено полицијској власти, да по оваквим кривицама, до доношења нових законских прописа и даље одлучује то је самим тим полицијска власт обавезна, да расправи истовремено и питање државине“.

Према интерпретацији § 375. а) ст. каз. зак. коју је дао Касациони суд поменуто одлуком К. Н. О. 26/27 предњи случај никако неби спадао у надлежност управних власти, јер су у питању две тапије, од којих једна има бити поништена само одлуком редовних грађ. судова. У конкретном случају неби се могао применити ни § 375. а) ст. каз. зак., а ни § 383. новог крив. закона.

Због тога, тужени по нашем мишљењу, није могао бити лишан државине оног дела земљишта, које је обухваћено тапијом, јер он то земљиште није самовласно захватио, већ га је захватио са знањем и одобрењем суда који му је тапију издао.

Прописујући одредбе § 375. с. к. з., и одредбе § 383. новог кривичног законика, — законодавац је поставио принцип по коме је забрањена свака самопомоћ макар она била без насиља, или са насиљем и макар да би извршила апсолутно узевши имао право на дотични предмет. Само због тога дакле, што се извршилац није обратио надлежној власти да му прибави његово право које је на несумњив начин документовао, он би се имао казнити по § 383. н. к. з.

Доношењем новог Закона о иступима, стари закон о иступима престаје да важи а са њим и § 375. ст. к. з. и да није донет § 157. новог ист. зак., онда би случајеви самовласног заузећа туђег земљишта без насиља остали неинкриминисани, јер, као што смо видели § 383. н. кр. зак. не обухвата те случајеве, а одредбе грађ. пар. пост. — §§ 548.—554., разуме се не инкриминишу их, нити их могу инкриминисати.

Према томе § 157. н. з. о ист. морао се је донети макар и као наставак једног дела § 357. а) ст. к. з. онаквог како га је протумачио Касациони суд одлуком коју смо напред цитирали.

Увођењем земљишних књига код нас, одређено је тачно коме које земљиште припада, па ако би неко самовласно без насиља захватио земљиште које је уписано на туђе име, управна власт би дотичног имала казнити и из тог земљишта избацити по званичној дужности, ако се ради о државном, бановинском или општинском земљишту, а ако се ради о приватном земљишту, управна власт би то исто учинила по тужби оштећеника, а по том извршиоца упутила да судским путем тражи своје право, ако мисли да земљиште о коме је реч њему припада иако је уписано на туђе име.

Према томе, намера законодавчева је била свакако, да прописујући § 157. новог зак. о иступима пружи што ефикасније заштиту фактичним односно легитимним власницима земљишта, пошто је интервенција управних власти и бржа и јефтинија, јер је општинска власт ближа од среског суда, поготово у местима где још и нема среских судова.

Ако се ова теза усвоји као тачна, онда би управна власт имала да штити само правног односно законског притежаоца земљишта, а за друге случајеве она неби била надлежна.

Ако би на пр. сопственик земљишта, — које је на његово име уписано у земљишне књиге, исто продао и предао неком лицу но с тим, да ће то земљиште пренети на то лице као купца, тек када му овај куповну цену исплатити, то земљиште по истеку уговореног рока за исплату, самовласно без насиља захватио, сматрајући да на то има права пошто је тако било и уговорено, а наиме да ће купац бити дужан вратити земљиште ако о року продавца не исплати, — онда у том случају управна власт по тужби купчевој не би могла интервенисати нити применити § 157. новог закона о иступима, јер у том случају неби ни постојало то дело. *Да би то дело постојало, потребно је да једно лице захвати без насиља земљиште које држи друго лице. У напред наведеном случају друго лице — купац, не би држао земљиште тј. неби га држао у закону смислу речи јер се према §§ 199. и 299. грађ. зак. у вези Закона о земљишним књигама сматра, да онај има законску државину земљишта, који је као такав у јавне књиге уписан, а то би у постављеном случају био продавац. Продавац би се дакле у напред наведеном случају имао казнити по § 383. новог Крив. закона.*

Проста државина легитимише држаоца као сопственика само код покретних ствари које § 157. новог зак. о ист. не обухвата, а увођење земљишних књига учинило је, да проста државина

код непокретности уопште не долази у обзир, пошто је она само онда штићена, кад нема других доказа на противној страни.

Међутим, ако би продавац по истеку уговореног рока у напред претстављеном примеру, тужио купца — који на његову опомену не би хтео да му поврати земљиште, — Управна власт би имала и према § 375.а) ст. каз. зак., а и према § 157. н. и. з., дотичног купца да казни због самовласног заузећа земљишта без насиља, и да га и из истог избаци, штитећи на тај начин последње стање поседа.

Аналого томе прописан је поступак и у § 551. грађ. пар. поступка. И по овом зак. пропису суд има да штити последње стање поседа.

Према томе, сва је разлика између § 375. а) ст. каз. зак. односно сада § 157. н. и. з., и § 551. грађ. пар. пост. који говоре о сметању поседа, у томе, што прва два прописа инкриминишу такву радњу — сметање поседа — односно самовлашће, док § 351. грађ. пар. пост. односно одредбе које говоре о сметању поседа §§ 548. — 554. г. п. п. — као одредбе грађ. правне природе не инкриминишу ту радњу већ наређују повраћај у пређашње стање — реституцију, и штићење тога стања.

Ђорђе Таневић, судија Среског суда за град Београд.

О разумевању § 264. ванпарничног поступка

Пропис § 264. ванпарничног поступка, као пропис тога закона, претставља једну новину за србијанско правно подручје и евентуална погрешна примена његова, могла се је у почетку још некако и правдати, али данас, када скоро залазимо у трећу годину његове примене, неправилно разумевање тога законског прописа у његовој битности, било би лишено сваког основа.

Пишући ове ретке, циљ нам је, да допринесемо правилнијем тумачењу овог законског прописа, па следствено и кориговању досадашње праксе у неким судовима, и радоваћемо се, ако у томе будемо ма колико успели.

Ово утолико пре, што је пропис § 264. в. п. једна врло важна институција у томе закону, како с обзиром на лица, која она узима у заштиту, тако и с обзиром на бројно стање случајева, који се под њим могу подвести. Ово нарочито важи за судове у већим центрима.

Ми ћемо се овде задржати само на ставу II § 264. в. п., који говори о надлежности среског, као старатељског суда за одређивање издржавања малолетног детета, и то уколико његову примену буду тражили брачни другови, који су брак склопили пред властима Српске православне цркве, и који пред надлежним форумом Српске православне цркве траже развод истога.

Али пре но што будемо прешли на разлагање текста пропи-

са у питању, ми ћемо се осврнути на пропис § 100 г. з. који стоји са њиме у вези, а из којег ће се видети, да он нас упућује на онакво разумевање ст. 2. § 264. в. п., како смо ми ставили себи у задатак да овде изложимо.

Пропис §-а 100. гр. закона гласи:

„Дужност ће бити духовног суда, напред одредити, припада ли невољној страни пристојан ужитак, који ће се по могућству и имању мужевљевом светским судом измерити. Такође, ако би деце било, постараће се у међувремену о њиховом снабдевању и васпитању“.

Дакле овде имамо један материјално правни пропис, који нам казује: Да Црквени судови утврђују дужност једног од учесника за давање издржавања малолетном брачном детету у начелу, а да висину истог, одмеравају грађански редовни судови. То одмеравање пак, док је био на снази гр. суд. пост. по § 27. вршили су надлежни првостепени судови, доцније Окружни судови и ти захтеви по § 502. бр. 3. г. с. п. сматрани су за ствари хитне природе.

Међутим ово стање, престанком важности прописа г. с. п. и ступањем на снагу гр. п. п. измењено је, и у пропису § 46. гр.п.п. дошла је одредба која гласи: Без обзира на вредност спорног предмета спадају под искључиву надлежност Окружних судови сви спорови, који произилазе из међусобних одношаја брачних другова, а не тичу се чисто имовинско-правних захтева или из одношаја између родитеља и деце, уколико ти спорови не спадају у круг рада других власти или у *неспорни поступак*.

Значи, да је грађ. парн. пост., отступио од начела Грађанског судског поступка и прописом §-а 46. резервисао је надлежност других власти, да ово питање расправљају по прописима непарничног поступка што је законодавац и прихватио доношењем става II § 264. в. п.

Да пређемо сада на сам текст закона, који је предмет ове расправе.

Пропис § 264. ст. II. гласи: „Старатељски је суд надлежан за одређивање издржавања малолетног детета. Суд ће одлуком, којом одређује издржавање, наложити лицу, које је по грађанском закону дужно давати издржавање, да одређени износ издржавања месечно унапред плати.“

На први поглед, рекло би се, да се странка, по овом законском пропису има обратити надлежном среском суду као старатељском и захтевати да се за малолетно дете одреди издржавање, наравно, пошто поднесе доказе да је лице по грађ. закону дужно то издржавање давати.

У оваквим случајевима неки судови, доносили су одлуке о одређивању издржавања без обзира на то, што дужност издржавања није за извештан конкретан случај у начелу утврђена од стране за то надлежног форума.

Међутим, по нашем мишљењу овај се пропис може применити, само при растави и разводу брака и то, пошто Црквени епарх. суд претходно реши: коме ће се од брачника доделити деца, за време трајања бракоразводне парнице, или по окончању

исте, и да ли је и који од родитеља, дужан давати издржавање деци.

Да је ово овако, види се из прописа чл. 129. Устава српске православне цркве, који гласи: „Епархијски црквени суд као судски орган, у својој надлежности решава:

„Да ли ће муж давати жени издржавање за време трајања брачне парнице и код које ће парничне стране, деца за то време остати, односно да ли ће муж давати жени издржавање по свршетку брачне парнице стално, код кога ће од родитеља деца стално остати и ко ће од њих сносити трошкове за издржавање њихово, а величину издржавања одмеравају грађански судови“.

Из овога се види, да је Устав Српске православне цркве ово питање начелно распрвио оставивши законодавцу, да за исто пропише детаљније прописе. И у истини законодавац је у § 28. Поступка за судове у Српској православној цркви од 30. маја 1933. г. у одељку Ђ, који говори о стварној надлежности рекао између осталог: „Епархијски црквени судови суде: ... спорове о одвојеном животу и издржавању жене за време трајања брачне парнице; о сталном издржавању жене по свршетку парнице; о додељивању деце једном од родитеља и о издржавању деце за време, односно по свршетку брачне парнице.

Сва ова питања, ако о њима настане спор у току брачне парнице, решавају начелно Црквени судови, а величину издржавања одмеравају редовни грађански судови“.

Даље по 244. пом. пост., за решавање свих ових питања у случају да не дође до споразума међу брачним друговима, одређује се одмах рочиште за саслушање странака о тим питањима и иста се расправљају привременим наредбама независно од тока саме бракоразводне парнице.

Наредба о издржавању по § 250. ст. II. Пост. за судове у Српској православној цркви, доставља се надлежном грађанском суду на даљи поступак. Тај пак грађански суд доноси у сваком случају решење о висини издржавања — § 248. ст. IV. Пост. за Црквене судове.

Ови прописи у сагласности су пак и са прописом ст. II. § 264. в. п., јер се у том пропису каже: старатељски је суд надлежан за одређивање издржавања малолетног детета и т. д., а „одредити“ се пак може само оно, што је већ у начелу досуђено. Да је ипак законодавац хтео да у надлежност грађанских судова, стави дужност досуђивања издржавања, не би се послужило изразом „одређивање“ који филолошки има сасвим друго значење од израза „досудити“, осудити, пресудити и т. д.

Изгледа да је законодавац, пребацавањем ове надлежности са парничног на ванпарнични суд желео да се поступак око одређивања висине издржавања, колико толико убрза, јер се те ствари пред среским, као ванпарничним судом, где влада начело официозности, далеко брже свршавају, него ли код парничног суда, где владају сасвим друга начела,

Дакле да резимирамо:

Да би се могло одредити издржавање код среског као старатељског суда, деци, за време трајања бракоразводне парнице

или по окончању ове, потребно је да прво надлежни Црквени Епархијски суд дужност давања издржавања у начелу утврди, па тек онда да старатељски суд приступи одређивању (одмеравању) висине истог издржавања, по ст. II. § 264. в. п.

Никола Ж. Радовановић, адвокат — Београд.

Слобода вероисповести и савести по Уставу и у пракси

Слобода вероисповести и савести је једно од основних уставних права грађана модерних демократских држава, које се право безусловно мора поштовати. Уживање грађанских и политичких права независно је од исповедања вере. Држави је све једно којој ће вероисповести припадати њени грађани, признатој или непризнатој, или ниједној. Грађани могу и неверовати ни у шта. Тој слободи савести и вероисповести држава ипак поставља извесну границу у својим законима прописујући, да се нико не може одрећи својих грађанских и војних дужности и обавеза позивајући се на прописе своје вере.

Код нас, међутим, питање слободе вероисповести и савести још није јасно расправљено, и ако је слобода вере и савести изрично уставом ујемчена, јер постоји неслагање између уставних прописа о слободи вере и савести и појединих прописа других позитивних закона. Према томе је код нас расправа питања о слободи вере и савести оправдана.

У члану 11 Устава од 1931. год. прописано је, као што је то било прописано и у Видовданском Уставу, да се ујемчава слобода вере и савести, да нико није дужан да своје верско осведочење јавно исповеда и да нико није дужан да учествује у верозаконим актима и обредима. Из овога се једино може извести логичан закључак, да је у нашој држави дозвољено грађанима да припадају ма којој вероисповести, или да не припадају ни једној, тј. дозвољено им је да буду без конфесије и да неверују ни у шта, да буду атеисти.

У складу са овим прописом Устава су § 177. крив. суд. поступка, § 432. грађ. парн. поступка и прописи закона о заклетвама и заверама од 15. фебруара 1929. год. итд. У § 177. крив. суд. поступка изрично је предвиђено, да ће сведок који не припада ни једној вероисповести у место заклетве дати свечано обећање да ће по својој савести истину казати. У последњем ставу § 432. грађ. парн. поступка наведено је, да ће се уредбом прописати облик заклетве, као и то, која ће лица моћи дати свечано обећање у место заклетве. Закон о заклетвама и заверама од 15. фебруара 1929. год. овлашћује Министре да сваки за свој ресор пропишу шекстове заклетви и завера.

Да је изложено тумачење чл. 11 Устава тачно и исправно позивам се и на мишљења професора универзитета г.г. Слободана Јовановића и Лазе Костића.

У свом „Уставном праву Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца“ на страни 435 господин Слободан Јовановић пише: „Али слобода вере, ујемчена Уставом, не значи само слободу избора између разних монотеистичких вероисповести, него значи такође слободу имати и таква верска уверења која нису монотеистичка, па чак и слободу *немати никаква верска уверења*“. Исто тако господин Лаза Костић у свом коментару Устава од 1931. год. на страни 34 пише: „Слобода савести означаје да грађанин није везан учењима ма какве вере основним питањима гледања на свет, он може не усвојити ниједно гледиште о појавама у козмосу, већ имати своје; практично то значи да он може не припадати ни једној вери. *Атеизам је у Југославији правно могућ*“.

Према изложеном види се, да је по нашем Уставу дозвољено грађанима да припадају ма којој вероисповести, односно да не припадају ни једној, да буду без конфесије и да не морају да имају никаква верска уверења, односно могу да буду атеисти.

Тако је по Уставу. Међутим у пракси, због недостатка матичних књига, грађанског брака, због неслагања извесних законских прописа са прописима Устава, због неразумевања надлежних, итд. итд., члан. 11 Устава не долази до примене. У пракси се питање припадања, односно неприпадања ни једној вероисповести поставља сасвим друкчије и то различито на појединим територијама разних правних подручја наше државе, на којима су и дан данас у важности прописи аустријског, мађарског, хрватског, српског, босанско-херцеговачког и црногорског законодавства. Док је у Војводини, по прописима мађарског законодавства, дозвољено грађанима да не припадају ни једној вероисповести, да буду без конфесије, дотле је то у Србији немогуће ни претпоставити. На територијама осталих правних подручја је скоро слично као и у Србији, али се ту ипак може дискутовати о могућности не припадања ни једној вероисповести, нарочито на територији важења аустријског законодавства. У Србији грађанима није дозвољено да буду без конфесије, натерују се на вршење верозаконих аката и обреда, па им се чак одређује и којој ће вероисповести припадати. Та принуда, тј. то натеривање није непосредно, већ посредно и јавља се на пример приликом: давања имена детету, закључења брака, сахране, ступања у службу, ступања у војску, итд. итд. Према томе та принуда прати грађанина од његовог рођења, кроз цео живот, па до смрти, дакле од постанка па до престанка његове личности у праву.

Да бих доказао неслагање појединих позитивних законских прописа са чл. 11 Устава и посредно натеривање на припадање једној вероисповести, изложићу све наведене примере случајева принуде расправљајући о сваком понаособ.

Давање имена детету. — Да би се новорођено лице разликовало од осталих потребно је да добије име, које се састоји из породичног и рођеног. Према прописима закона о личним именима породично име је ознака лица по његовом пореклу, које се у једној крвној заједници трајно и непромењено наслеђује, а добија се код законитог рођења по оцу, код ванбрачног по мајци, а код находчади по решењу управне власти. Рођено име је ознака

за разликовање лица истог породичног имена. Према наведеном закону о личним именима право и дужност одређивања рођеног имена детету припада оцу, односно ванбрачној матери. Порођај се пријављује матичару у року од 30 дана, приказује му се дете на увиђај и пријављује рођено име детета, које он са осталим податцима уноси у матичну књигу. Матичар је затим дужан да о том упису извести општинску власт, ради уписа у регистар завичајних држављана. Извод из матичних књига служи као доказ о рођењу и имену.

Закон о личним и породичним именима донет је 19. фебруара 1929. год., а ступио је у живот и добио обавезну снагу 26. фебруара 1929. год. Одредбе тога закона су сасвим у складу са чл. 11 Устава, јер је начин давања имена детету независан од вероисповести којој родитељи детета припадају, процедура се не обавља у цркви, већ у општини, не пред свештеником, већ пред матичаром. Давање имена није никаква света тајна. Закон кида и са традиционалном установом кумства. Детету не даје име кум, који се по православним канонским прописима, а по српском грађанском закону, сматра за духовног оца детета, већ детету даје име отац, који не само да има то право, него му је то и дужност.

Нажалост, примена закона о личним именима, и ако је ступио на снагу још 26. фебруара 1929 год., немогућа је због недостатка матичних књига. Књиге рођених и даље воде парохијски свештеници, а уписе у њих врше тек после обављеног верског обреда крштења. Исто тако општинске власти врше уписе у регистар завичајних држављана само по извештајима парохијских свештеника. На тај начин, да би дете добило име његови родитељи су принуђени да га упишу у једну вероисповедну општину, односно принуђени су да и сами припадају некој вероисповедној општини и ако би можда и сами желели да не припадају ни једној. А детету се по самом закону мора дати име и потребно је да доцније има доказ о свом рођењу и имену. Међутим тај доказ опет издају црквене власти у виду крштенице.

Познат ми је један случај, где је старатељски судија, по достави парохијског свештеника да један човек у његовој парохији има већ велику а некрштену децу, донео закључак којим наређује оцу да одмах крсти децу. Тај закључак старатељског судије није могао бити уручен оцу због непроналаска на датој адреси, пошто се је он у међувремену преселио незнано куд. Шта би урадио старатељски судија да је закључак уручен оцу и да овај није поступио по њему? Судија би одредио једно лице да крсти децу. Како би их крстио? По прописима које вероисповести? Кад отац детета не припада ни једној вероисповести, онда ни дете не припада ни једној вероисповести, јер дете има статус свог оца. На основу чега би старатељски судија одредио вероисповест по чијим обредима треба обавити обред крштења? — Сматрам да је становиште судије неосновано. Пре свега старатељски судија је ненадлежан за одређивање имена, јер је према прописима закона о личним именима, аналого давању имена находчади, за одређивање имена надлежна општа управна власт првог степена. Но чак и у случају кад би старатељски судија стварно био надлежан за

одређивање имена детету, он би могао само да тражи од оца изјаву о томе како жели да му се зове дете, па ако овај то не учини, да сам одреди име детету и да о томе донесе формалан закључак, који ће оцу и детету доцније да служи као доказ о имену и рођењу, а поред тога да један примерак закључка достави општинској власти ради уписа у регистар завичајних. — Овакав би закључак био у духу закона о личним именима, попунио би празнину због недостатка матичних књига, одговарао би садашњем времену и потребама и избегао би принуду да грађани морају да припадају некој вероисповести, односно избегао би гажење чл. 11 Устава, а задатак је судије да застареле законске прописе прилагоди савременим потребама и схватањима и чак да за поједини случај ствара закон тамо где га нема, као и да попуни недостатак извесних установа. Такав задатак за примењивање закона поставља судији и § 6. став 2. Предоснове грађанског законика за Краљевину Југославију, који је пропис један од малобројних савремених прописа предоснове, а узет је из швајцарског грађанског законика.

Закључење брака. — У Србији и на свим осталим правним подручјима наше државе, сем у Војводини, обавезна форма за закључење брака је црквена форма и брак се склапа у цркви вршењем верског обреда венчања. У Војводини је обавезна форма грађански брак. У Словеначкој и Далмацији, дакле на подручју важења аустријског права, као изузетна форма за закључење брака дозвољава се и грађански брак, тз. брак по нужди, за случајеве кад надлежни парохијски свештеник одбије да обави венчање и кад особе које хоће да ступе у брак не припадају ни једној признатој вероисповести, или су без вере. — Сем у Војводини и Словеначкој и Далмацији на свим правним подручјима наше државе за развод брака надлежни су црквени судови, а тамо грађански.

У § 60 српског грађанског законика, у коме се пропису налази дефиниција брака, изрично је споменуто и венчање у цркви и пред свештеником као битан услов за закључење брака. Према томе, како код нас не постоји ни установа тз. брака по нужди — нотцивила, сви они који желе да ступе у брак морају припадати некој признатој вероисповести, како би брак могао бити закључен у цркви пред свештеником. Како је брак, као животна заједница човека и жене, основа породице, то је нормално да сви они који желе да оснују породицу закључују брак. Како ће закључити брак они који не припадају ни једној признатој вероисповести? А могу не припадати ни једној вероисповести из више разлога: због неверовања у Бога, због неслагања са учењем појединих цркава и њиховим обредима, због тога што не желе да припадају ни једној вероисповести и најзад због тога што су искључени из неке вероисповедне заједнице, а на те случајеве најчешће доста често. Шта ће радити наши грађани римокатоличке вероисповести, која не дозвољава развод брака, који су одвојени од стола и постеље, кад желе да ступе у други брак? Прво, могу да изиграју законске прописе који важе на територији њиховог домицила и који прописују црквену форму за закључење брака.

на тај начин, што ће прећи у Војводину, што ће се тамо привидно настанити неколико недеља, па ће затим, као становници неког места у Војводини, закључити грађански брак. Друго, могу ступити у ма коју вероисповедну заједницу, без обзира на њихово лично верско уверење, и да у цркви закључе брак, исто онако као што закључују брак и они који се воде као припадници неке верске заједнице зато што су у њој крштени, а стварно, по свом личном верском уверењу, не припадају тој заједници, и немају могућности да из ње иступе, односно процедура је врло велика, а и опасно је јавно рећи да су без вере. Мислим да је број ових последњих врло велики. Треће им не преостаје, јер живети у конкубинату значи: изложити се опасности сталног прогона полиције, пошто се конкубинат кажњава, ставити жену у страхан положај а исто тако и децу која ће доцније доћи на свет. Или остати нежења, уседелица, лишити се породичног живота и родитељске љубави.

Из изложеног се јасно види, да сви они који желе да ступе у брак морају да припадају некој признатој вероисповести. Како се то слаже са одредбама Устава, које ујемчавају слободу вере и савести и прописују да се нико не може принудити на јавно вршење обреда? Очигледно је да се то двоје никако не може сложити и да прописи о форми брака, односно недостатак грађанског брака, сасвим искључују примену чл. 11 Устава којим је ујемчена слобода вере и савести.

Питање форме закључења брака није много боље расправљено ни у Предоснови грађанског законика за Краљевину Југославију. Обавезна форма за закључење брака је црквена форма (§ 129) а форма грађанског брака дозвољена је само у нужди, кад верски претставник одбије суделовање при склапању брака ма из кога разлога, о чему је дужан издати уверење, или кад ни један од заручника не припада ни једној признатој заједници (§ 130).

Разумљиво је и оправдано што је у српском грађанском законнику од 1844 године за закључење брака призната црквена форма, али је неразумљиво и неоправдано зашто је то учињено и у предоснови грађанског законика, који ће ступити на снагу тек кроз неколико година. Пре свега, по самој предоснови, брак није више никаква тајна, нема никакве „вековечне љубави и ненарушима верности“, већ је брак дефинисан као прост уговор између будућих супруга, закључен на законом прописани начин, којим изражавају своју вољу да ће цео живот провести у нераздвојној заједници, децу рађати и васпитавати и узајамно их потпомагати (§ 103). Па када је већ узето да је брак прост уговор будућих супруга, зашто је онда задржана свечана црквена форма за његово закључење? Зар је црквена форма боља и због чега? Често се чује да би завођење форме грађанског брака рђаво утицало на морал и саму установу брака и породице код сељака и радника, па је чак било и предлога да се за село задржи црквена форма, а за варош грађанска форма брака. Зар је албански сељак културнији и моралнији од нашега? А у Албанији је обавезна форма грађански брак. Грађански брак је обавезна форма

закључења брака и у Немачкој, Француској, Швајцарској и Турској, да и не помињем и Совјетску Русију, па да ли тамо влада неморал, да ли је тамо породица у расулу? А у нашој је држави потребна обавезна форма грађанског брака више но у једној другој држави, јер постоји велика верска поцепаност, а свака црква је сепаратистичка и онемогућава склапање брака између лица разних вероисповести, односно не признају за пуноважне бракове који су њени припадници закључили у другој цркви. И уместо да наша држава потпуно одвоји цркву од државе, она толерира да поједине цркве својим аутономним уредбама регулишу и брачне и породичне односе, што несумњиво спада у домен државних закона, прописује црквену форму брака и поверава црквама вођење матичних књига, дакле поверава им и послове које би требало да обављају првостепене управне власти. Ако се већ није хтело напуштање црквене форме брака, онда је бар требало признати као факултативну грађанску форму брака. Установом грађанског брака по нужди није се много добило, јер ипак све зависи од свештеника, који треба да изда уверење да је одбио да изврши венчање. Затим, предвиђен је случај кад оба супружника не припадају ни једној признатој верској заједници, али не и случај кад само један супружник не припада ни једној верској заједници. Може ли се и у овом другом случају закључити грађански брак, или се претходно мора покушати код свештеника? А слобода вере и савести?

Једина је нада да ови прописи предоснове неће постати закон, односно да читава ова предоснова неће постати закон.

Сахрана. Чак и кад човек умре мора да припада некој вероисповести, јер другачије не може бити као поштен и частан човек ни сахрањен. Пре неколико година дневна штампа је била објавила један интересантан случај. Једном познатом београдском грађанину Мојсијеве вере умрла је жена. Јеврејска црквена општина одбила је да је сахрани на свом гробљу. Објашњења су трајала два три дана и за све то време мртва жена је лежала несахрањена. Најзад је тај грађанин прешао у православну веру, заједно са целом породицом, и тек тада је могао да сахрани своју жену на православном гробљу.

Ступање у државну службу. — Услови за ступање у државну службу изложени су у §§ 2, 3 и 4 закона о чиновницима. Ни у једном од тих параграфа не помиње се као услов припадање некој признатој верској заједници, из чега се изводи закључак да је државна служба доступна свима грађанима који испуњавају извесне законске одредбе, без обзира на то да ли припадају некој признатој верској заједници, или некој непризнатој или уопште не припадају ни једној. Међутим у § 68. прописано је да је сваки државних службеник дужан да при ступању у службу положи прописану заклетву. А заклетва је позивање Бога за сведока да је истина све оно што је речено, односно да ће се испунити све оно што се обећа. Очигледно је да онај који не верује у Бога не може да положи заклетву, јер је то нешто противно његовом уверењу, његовој савести. Законом о заклетвама и заверама од 15. фебруара 1929. год. овлашћени су Министри да сваки за свој

ресор пропишу текстове заклетве и завера, али су они прописали само текстове заклетви, а не и текстове завера. Да су Министри поступили по датом овлашћењу поменутог закона и прописали и текстове завера, избегла би се забуна створена непотпуношћу § 68. зак. о чиновницима. Овако многи мисле да је припадање некој вероисповести услов за стицање државне службе и у администрацији се ствара непотребна преписка. Познат ми је један случај, да је један професор из унутрашњости иступио из једне од признатих вероисповести, не приступајући ни једној другој, и да је његов надлежни претпостављени ставио предлог да се због тога отпусти из службе. Министарство просвете је поводом тога водило дугу преписку са Министарством правде и једва се помирило са датим мишљењем, да се поменути професор не може отпустити из државне службе само зато што је иступио из једне признате вероисповедне заједнице.

Ступање у војску. — Полагање заклетве потребно је и приликом ступања у војску. И ту се не води рачуна о онима који не не припадају ни једној признатој вероисповести. Сви се морају заклетви. Форма мора бити испуњена без обзира на то што тако положена заклетва оних који не верују у Бога за њих не претставља никакву моралну обавезу, а није баш ни јасно како би се могли такви људи осудити у случају гажења те заклетве. Зашто се од тих људи не би тражила завера—свечано обећање и зашто Министарство војске није прописало текст завере?

Поред свега изложеног, они који не припадају ни једној признатој вероисповести и они који не желе да припадају ни једној признатој вероисповести, излажу се и другим неугодностима, као што је, нарочито, неразумевање управних власти, да неко може не припадати ни једној признатој вероисповести. Ако би неко негде јавно изјавио да не припада ни једној признатој вероисповести, да је атеиста, изложио би се опасности да га власти огласе за комунисту, сумњивог и опасног типа итд. итд. И да би све то избегли, ти људи пред властима изјављују да припадају некој признатој вероисповести, без обзира на своје стварно верско уверење и на тај начин избегавају непотребна објашњења.

Не само да је то противно Уставу, већ је и неморално нагонити људе да припадају некој верској заједници, без обзира на њихово верско уверење и савест, а није корисно ни за саму вероисповедну заједницу.

Да би пропис Устава којим се ујемчава слобода вере и савести — чл. 11 — дошао до примене и у пракси, потребно би било: донети закон о конфесијама, што постоји у Војводини; увести грађански брак као обавезну форму за закључење брака или као факултативну форму за оне који ма из каквих разлога не желе да закључе брак у црквеној форми; одвојити потпуно цркву од државе; установити матичне књиге у које би се уписивали рођења, женидбе, случајеви смрти, верска припадност, занимање итд. Све дотле наведни пропис Устава остаће мртво слово на хартији.

СУДСКА ПРАКСА

WWW.UNILIB.RS

Из праксе Апелационог суда у Новом Саду.

Г. Бранко Јевремовић, судија Апелационог суда у Н. Саду доставио нам је следеће одлуке које објављујемо као и оне раније.

35. — *За примену квалификације дела из § 172. од. 2. к. з. пошребно је, да оптужена побачај почини у више случајева.* (Кре 75/1937. од 30. августа 1937. г.).

Окружни суд у С. пресудом својом Бр.Кзп. 668/934 од 18. децембра 1936. г. прогласио је кривим 1) уд. Д. И. рођ. Л. Р. што је почетком августа 1934. г. на захтев Л. Ј. која је била у трећем месецу трудноће у свом стану исту убола неким тврдим предметом у материцу у намери да јој плод избаци уз награду од 50 динара што је и постигла, јер је настало крварење и побачај плода, дакле је трудної жени на њен захтев учинила да ова плод побаци уз награду од 50 динара, чиме је починила злочин побачаја из § 172. од. 2. к. з.; 2) Л. Ј. што је почетком августа 1934. г. у Б. по наговору Д. А. захтевала и допустила уд. Д. И. да над њом изврши побачај тромесечног плода уз награду од 50 динара, дакле је као трудна жена захтевала и допустила да јој други њен плод побаци, чиме је починила преступ из § 171. од. 1. к. з. и 3) Д. А. што је крајем јула 1934. г. у С. умишљајем наговорио опт. Л. Ј. да плод побаци, претећи јој да ће је у противном случају напустити, дакле, је умишљајно трудну жену наговорио, да захтева да се над њом изврши побачај плода, што се и догодило чиме је починио преступ из § 171. од. 1. к. з. у в. § 34. од. 1. к. з. па се због ових дела осуђује:

1) Опт. уд. Д. И. рођ. Л. Р. на основу § 171. од. 2. к. з. применом § 70. к. з. на казну робије у трајању од 1 године; по § 46. к. з. и на губитак часних права кроз годину дана; 2) опт. Л. Ј. на основу § 171. од. 1. к. з. применом § 70. к. з. на казну затвора у трајању 30 дана; 3) опт. Д. А. на основу § 171. од. 1. к. з. и § 34. од. 1. к. з. применом § 70. к. з. на казну затвора у трајању 30 дана итд.

До овакве пресуде окружни суд је дошао, на основу доказног поступка, преслушања опт. уд. Д. И., Л. Ј. и Д. А. извештаја градске болнице и прогласио их кривим за наведена дела узимајући свима оптуженима олакшицу добро владање, а опт. Л. Ј. и признање, те им одмерио казне као напред, не уважив одбраву опт. уд. Д. И. и Д. А.

За овим је оделење Б. Београдског Касационог суда у Н. Саду донело ову пресуду.

Касациони суд из службене дужности позивом на § 338. од 5. к. п. а због повреде материјалног закона из § 337. бр. 2. к. п. поништава пресуду Окружног суда у погледу уд. Д. И. рођ. Л. Р. те позивом на § 346. бр. 3. к. п. и то што се тиче квалификације дела и са тим у вези одмеравања казне, те оптужену уд. Д. И. рођ. Л. Р. оглашује кривом за дело из § 172. од. 1. к. з., а које је описано у пресуди окружног суда, те је на основу § 172. од. 1. к. з. применом § 70. к. з. осуђује на казну строгог затвора од 10 (десет) месеци, казну губитка часних права отклања, а остале правне лекове одбацује, остављајући иначе пресуду окружног суда нетакнуту, а са доле наведених разлога.

Против пресуде окружног суда изјавила је опт. уд. Д. И. рођ. Л. Р. ревизију и призив, које правне лекове није оправдала, нити је у самој изјави поједице, јасно и одређено назначила повреде закона § 334. од. 1. к. п. и § 336. бр. 1.—10. и § 337. бр. 1.—3. к. п. или барем разговетним упућивањем или нарочито навела чињенице из којих проистичу повреде закона (§ 340. од. 1. к. п.) па је стога Касациони суд овако изјављене правне лекове као недопуштене (§ 341. бр. 2. к. п.) а у смислу §§ 334. од. 1. и 345. од. 1. бр. 1. к. п. одбацио.

Међутим расматрајући нападнуту пресуду поводом овог правног лека, Касациони суд је нашао, да је првостепени суд на штету оптужене повредио материјални закон § 337. бр. 2. к. п., када је на дело ове оптужене применио § 172. од. 2. к. з. у место квалификације из § 172. од. 1. к. з., која је с обзиром на то да је према меродавно установљеном чињеничном стању оптужена ова дела извршила свега у једном случају за 50 динара награде, једино умесна, будући да је за примену квалификације из § 172. од. 2. к. з. по сталној пракси овог Касационог суда потребно да оптужена то дело почини у више случајева, јер то про- излази из речи врши, што пак у предметној ствари није случај.

Касациони суд је с тога позивом на § 338. од. 5. к. п. а на основу § 346. бр. 3. к. п. по службеној дужности поништио пресуду Окружног суда у погледу квалификације дела, те даље пресудио као у диспозитиву.

Обзиром на предњу примену казне, постала је у смислу § 46. ол. 4. к. п. беспредметна казна губитка часних права, па ју је Касациони суд отклонио.

36. — Предлог за гоњење може се опозвати до почетка првог главног претреса. (Кре 53/1937. од 1. септембра 1937. год.)

Окружни суд у С. донео је под бр. Кзп. 132./1935. од 10. XII. 1936. следећу пресуду:

Оптужница противу опт. Др. Б. А. на основу § 276. к. п. одбија се итд. са ових разлога.

Оптужницом Бр.К.К. 202/35. државни тужилац оптужио је Др. Б. А. што је у С. 3. маја 1932. г. као пуномоћник примио од оштећене Ч. Л. 35.000 дин. са налогом да их плодносно уложи и њој камате даје, овај новац себи задржао, дакле као адвокат заступајући имовинске интересе оштећене није испунио своју дужност већ злоупотребно дато му овлашћење и материјално оштетио Ч. Л. чиме је починио преступ из § 369. и кв. по § 371. к. з.

Обзиром да је пресудом Касационог суда бр. Кре 28/1936. од 25.-III.-1936. поништена ранија пресуда овог суда а нађено је дело из § 369. к. з., које се дело гони по предлогу оштећенога, који је предлог у смислу § 89. к. з. благовремено повучен, то је настала процесна сметња за даље гоњење.

За овим је Оделзње Б. Београдског Касационог суда у Н. Саду поводом ревизије државног тужиоца изрекло ову пресуду.

Касациони суд уваживши ревизију државног тужиоца изјављену због повреде формалног закона из § 336. бр. 5. к. п. те поништавајући пресуду Окружног суда на основу § 350. бр. 2. к. п. упућује ствар истом окружном суду на нови претрес и одлуку, са следећих разлога.

Противу пресуде окружног суда уложио је државни тужилац ревизију због повреде формалног закона из § 336. бр. 4. к. з. јер да окружни суд није донео никакву одлуку о његовом предлогу стављеном пре почетка главног претреса а после изјаве заступника о повлачењу предлога за гоњење, да се и поред овог повлачења претрес одржи, већ је донео одмах пресуду те оптужницу одбио на основу § 276. к. п.

Ревизија која се у ствари базира на повреди формалног закона из § 336. бр. 5. к. п., у оправдању своје упућује на ту повреду основана је.

Према записнику о гл. претресу, наиме, који се у смислу § 245. од. 1. с. кр. п. има сматрати као доказ за оно што се на претресу догодило, државни тужилац је заиста ставио предлог у изложеном смеру, а суд о томе предлогу није донео никакве одлуке него је одмах прогласио пресуду. Окружни суд био је пак дужан да о стављеном предлогу донесе формалну одлуку у толико пре што према правилном тумачењу § 89. кр. з. како га овај Касациони суд стално примењује предлог за гоњење може се опозвати само до почетка првог гл. претреса који је у датом случају одржан, док је у овој кривичној ствари изјава о опозивању предлога за гоњење учињена тек након што је први главни претрес (од 13. децембра 1935.) већ био одржан.

Ваљало је зато ревизију државног тужиоца уважити и пресудити као у диспозитиву.

37. — Оштећени који је у шоку кривичног поступка опозвао свој предлог за прогон, у делу које се гони по предлогу, сноси трошкове кривичног поступка, ако се окривљени није изјаснио, да ће их он плаћити. (Кжа 157./1937. од 19. октобра 1937. год.)

Апелациони суд у Н. Саду донео је следеће решење.

Апелациони суд жабу прив. учесника Р. Л. и заступника му одбацује а са ових разлога.

Пошто је оштећени у току кривичног поступка опозвао свој предлог за прогон без кога државни тужилац не може гонити због кривичног дела у питању, а окривљени нигде се није изјаснио да ће трошкове кривичног поступка платити, то је оштећени приватни учесник у смислу §-а 311. бр. 3. к. с. п. дужан сносити трошкове кривичног поступка, у које спада и паушални износ у смислу §-а 314.

к. с. п., па је нападнуто решење правилно и на закону основано, услед чега је жалбу приватног учесника ваљало у смислу § 331. од. 3. к. с. п. као неосновану одабаци.

Израз „неисправности у раду“ није знашна повреда части на основу кога службопримац може без ошказа испуниши из службе. — (Одлука опште седнице Касационог суда у Београду од 9. новембра 1937. год. Рев. 302).

Тужилац А. Т. у својој тужби и на рочиштима преко свога пуномоћника навео је: да је од 1/X-1928 год. до 13/VIII-1932 год. био запослен код тужене фирме као директор рудника са месечним припадљностима од 7600 дин. плате, 1200 дин. додатка и 1 тону угља. Међутим, тужена фирма му је на дан 13/VIII-1932 год. изразила неповерење у исправност његовог рада, услед чега био је принуђен да саобразно § 332. од. II Закона о радњама раскине службени однос и напусти посао, али се том приликом споразумео са туженим да посао напусти за месец дана, како би туженом дао могућности да у пуној слободи прегледа његов рад, па да после тога рока уреде односе из службеног односа. Писмом својим од 14/IX-1932. год. обратио се туженој фирми ради уређења службеног односа, али она на то писмо није ни одговорила, те је тако одбила да поступи по споразуму. Због тога је тужена фирма дужна да му по § 332. Зак. о р. исплати све припадљности до 1. октобра 1932. год.

Тражио је да се тужена страна осуди на плаћање спорног дуга, а за до-каз својих навода понудио је туженој фирми главну заклетву.

Тужена фирма у свом одговору навела је: да је тужилац заиста у означено време у њиховом руднику био запослен као директор; да је тужилац заиста, по раскиду службеног односа, упутио писмо од 34/IX-1932. год., али да на то писмо није одговорео због тога што је тужилац без овлашћења и споразума напустио посао. Не признаје да је са тужиоцем имала споразум о напуштању службе. Па како је тужилац сам напустио службу чиме је једнострано раскинуо и уговор о служби због чега нема ни места понуђеној заклетви. Прима заклетву на околност: „да је тужилац раскинуо службени однос и напустио своју службу, без споразума и договора са туженим 13/VIII-1932. год. и својим писмом од истог дана дао је оставку напустивши дужност сам без саизвођења туженог“.

Према овоме тужилац нема право да се користи § 332 од. II зак. о рад.

На рочишту преко свог пуномоћника, тужена страна признала је да је заиста 13. августа 1932. год. изјавила тужиоцу да са његовим радом није задовољна тј. изјавила му „неповерење.“ Али ово изјављено неповерење није дало тужиоцу право да напусти службу.

Тражила је да се тужилац одбије од тужбеног захтева.

Окружни суд за град Београд пресудом од 29. априла 1936. год. По 1044/34. досудно је туженој страни заклетву, са разлога:

„Тужбом се тражи 15.000 динара на име плате за време отказног рока од 14/XI-1933. год. до наплате, — §§ 602. и 823. г. з. и 2000 динара на име парничних трошкова — 800. г. з. и § 98. г. с. п.

Ценећи претходно истакнуто питање застарелости суд је нашао:

Признањем туженог утврђује се да је тужилац био запослен као директор и да према томе спада у више спомоћно особље, — § 180. г. с. п. По § 324. од. I З. о р. за трговачко и више спомоћно особље важе одредбе главе IV. З. о р. а остале одредбе З. о р. примењивање се на то особље само у толико у колико нису у противности са прописима из IV главе. Међу прописима из IV главе З. о р. налази се и § 330. према коме потраживања из службеног односа на плату и накнаду издатака као и повраћаја предујмова застаревају за три године. Како је у конкретном случају службени однос прекинут 13. августа 1932. год. а тужба подигнута 15. новембра 1933. год. и то потраживање није застарело.

Прелазећи на оцену питања главне ствари, суд је нашао:

Тужени признаје да је тужилац био запослен као директор од 1. октобра 1928. год. до 13. августа 1932. год. са месечним припадљностима: 7.600 дин. на име плате, 1.200 дин. на име додатка за стан и једне тоне угља у вредности 500 дин. као и да је тужилац по раскиду службеначког односа упутио 14/IX-1933. год. једно писмо али му тужени на исто није одговорио — § 180. г. с. п. Међутим, спорно је питање, да ли је отказ извршен у см. § 332. од. II З. о р. Тужилац тврди да је тужени 13./VIII-1932. год. изразио неповерење у исправност његовог рада, као и да су се тада споразумели: да тужилац напусти посао како би туженом дао могућности, да у пуној слободи прегледа његов рад, па да после рока

од месец дана уреде своје односе из службеничког односа и на ове је околности туженом понудио главну заклетву. Међутим, тужени тврди, да је тужилац раскинуо службени однос и напустио своју службу без споразума и договора са њим 13. августа 1932. године, и својим писмом истог дана дао оставку, напустивши своју дужност одмах сам, без саизвољења туженога, и на ову је околност примио главну заклетву. Па како за решење спорног питања нема других доказа — § 261. г. с. п., то се спорно питање има расправити путем главне заклетве — § 271. г. с. п. коју ће суд формулисати, пошто се странке о форми заклетве нису сложиле — § 368. гсп.

Прелазећи даље на питање форме главне заклетве суд налази да је околност: „да се тужени није 13/VIII-1932. год. споразумео са тужиоцем А. Т. да он тужилац напусти посао за месец дана, како би њему туженоме Ј. дао могућности, да прегледа тужиоцев рад као директора, па да после тога рока уреде своје односе из службеничког односа, већ да је тужилац Т. 13./VIII-1932. год. по својој вољи напустио службу без пристанка и воље његове—туженог“—решавајућа и довољно опредељена и да се спорно питање има расправити путем главне заклетве на ову околност, коју има да положи тужени — §§ 262. и 281. г. с. п.“.

По незадовољству тужилачке стране, Апелациони суд у Београду пресудом од 18. марта 1937. год. Р Бр. 3689. преиначио је пресуду Округног суда и тужену страну осудио на плаћање спорног дуга, са разлога:

„По нахођењу Апелационог суда тежиште овог спора је у томе, да ли је или није тужени Б. Ј. изразио неповерење тужиоцу због неисправности у раду на му стога отказао службу или не. Ово је важно због тога, што по § 238. т. 5. Зак. о рад., ако се службопримцу нанесе увреда части у послу, онда овај има право без отказа напустити посао. На последњем рочишту код Првост. су 26./III-1937. год. вршеном по примедбама овога суда бр. 3689. заступник тужиоца је у акту По 1044./34.—31. изјавио је, да у речи „неисправност“ сматра да постоје увредљиви елементи. Заступник туженога пак на овом рочишту изја да тиме, што је његов властодавац изјавио неповерење у исправност тужиоцев рада није повредио част овога, већ да овај израз садржи пуно значења, а која нису увредљива већ само дају право за отказ службе тужиоцу.

Узимајући у оцену значај ове речи Апелациони суд налази, да не може усвојити образложење речи „неисправност“, које је заст. туженог дао на рочишној белешци 29./IV-1936. год. По 1044./23.—34., а на име, да она долази као последица незадовољства туженога са радом тужиоца, како у погледу његове вредности, тако и у погледу његове тачности, његове способности и његове оданости, —када се има на уму, да је тужилац био код туженика у својству директора Ресавских рудника, дакле посла од поверења, како у погледу моралних квалификација, — онда када се оваквом лицу откаже посао због неисправности у раду, има се узети, да такво неповерење има и увредљивих елемената. На име, да је тужилац могао схватити тужиоцеву сумњу у неисправност његовог рада и као напад на његову част а не само као незадовољство због његова рада и способности. Све ово утолико пре, што тужилац наводи у тужби да је туженику понудио извесно време ради прегледа његовог рада, да би се утврдило да ли је он у раду исправан или није, која је околност имала заклетвом да се расправи, — па и ово потврђује налажење Апелационог суда да је и тужилац изразио туженикове схватио као увредљиве и то оправдано.

Према томе, тужилац је имао право да поступи по § 238. т. 5. зак. о рад., па је зато и оправдан његов тужбени захтев који му се има досудити—\$332./2. зак. о радњама у вези § 602. и 823. гр. зак. како са разлога у првостеној пресуди изнетих, тако и стога, што није доказано, да је тужилац измирен у својим захтевима за угаљ за месеце мај, јуни, јули, август и септембар а тужени ово треба да докаже, будући да не стоји да је тужилац са своје стране испунио уговор тј. дао рад.

Беспредметна је друга околност, која је имала заклетвом да се расправи, а на име, да је по наводима туженика, тужилац напустио посао без претходног споразума с њим, према изложеном“.

По жалби тужене стране, Касациони суд у Београду примедбама својим од 24. јуна 1937. год. Рев. 302./36., поништио је пресуду Апелационог суда са разлога:

„Погрешно је Апелациони суд нашао да је тежиште овога спора у чињеници да ли је или није тужени Б. Ј. изразио своје неповерење тужиоцу због „неисправности“ у раду. По нахођењу Апелационог суда реч „неисправност“

www.sadrziszazatuziоца увредљиве елементе по томе, што је тужилац био код туженог у својству директора Ресавских рудника, дакле у послу од поверења како у погледу стручних тако и у погледу моралних квалификација, те на основу тога закључује, да је тужилац имао право да поступи по § 238. тач. 5. зак. о радњама тј. да без отказа напусти посао.

Касациони суд налази да је Апелациони суд погрешно схватио и протумаčio значај израза „неисправност“ у раду у вези са применом § 238. тач. 5. зак. о рад. По овом пропису као важан разлог због кога службопримац може без отказа иступити из службе сматра се ако се службодавац противу службопримца огрешни знашном повредом части.

Ценећи наведени израз објективно без обзира на субјективна схватања и објашњења парничара, Касациони суд налази да наведене речи у конкретном случају не представљају знатну повреду части, те да би се могла оправдати примена наведеног законског прописа. При овој оцени Касациони суд је узео у обзир да је тужени у односу према тужиоцу претпостављени старешина и да је у том својству изјавио неповерење на наведени начин не употребљавајући при том непристојне изразе. Сем тога, нису утврђене ни друге околности које би упућивале на могућност, да је тужени ишао на то да омаловажава, потцени стручне и моралне квалитете тужиоца, те се по нахођењу Касационог суда има узети да је наведеним речима тужени као старешина у интересу службе изразио само своје незадовољство са радњом тужиоца. Према томе, изјава туженог ни по форми, ни по околностима под којима је извршена не може се сматрати као знатна повреда части у см. § 238. т. 5. зак. о радњама.

Са изложених разлога погрешно је Апелациони суд нашао, да је тужилац имао право да напусти посао без отказа, и да је околност, да ли је тужилац напустио посао без претходног споразума са туженим или не, постала беспредметна за расправу овога спора. Стога је потребно да Апелациони суд с обзиром на напред учињене констатације а у духу примедба овога суда Рев. 302. од 30. IX 1936. год. узме у оцену, да ли је и која околност од решавајуће важности за расправу овог спора §§ 262. и 282. г. с. п. па потом своју одлуку донесе“.

Апелациони суд није усвојио горње примедбе Касационог суда већ је у акту свом од 17. августа 1937. год. Р. Бр. 1788. дао следеће противразлоге:

„У овом спору, коме је основ накнада услед отказа, Апелациони суд је, задовољавајући тужбени захтев, стао на гледиште, да је тужилац имао право да поступи по § 238. т. 5. зак. о радњама и одмах по отказу посао напусти, јер је тужени Б. Ј., отказујући тужиоцу због неисправности у раду, изразио своје неповерење и учинио напад на његову част.

Заступајући овако гледиште, Апелациони суд налази, да је немогуће друкчије протумачити и схватити значај израза „неисправност“ у раду до тако да изражено неповерење од стране послодавца — овде туженога Ј. има увредљивих елемената за тужиоца Т. У прилог оваквог тумачења иде и чињеница, што је тужилац Т. био код туженога у својству директора Дирек. Ресавских рудника и као такав обављао је послове пуног поверења, како у погледу стручних тако и погледу моралних квалификација, па је очигледно да је поступком туженога и изнетим разлогом за отказ изражено неповерење тужиоцу и повређена тужиочева част, што му је и дало право да посао напусти.

Према томе, Апелациони суд и не може прихватити тумачење наведеног израза од стране одељења Касационог суда тако, као да у овом случају употребљени израз неисправност не представља знатну повреду части, да би имало места примени прописа § 238. т. 5. зак. о радњама. Ово стога, што Апелациони суд сматра, да се учињени отказ услед „неисправности“ не може узети само као незадовољство са радом тужиоцем учињено од стране туженога као старешине у интересу службе, како то одељење Касационог суда објашњава, будући да по нахођењу овога суда, с обзиром на тежину израза *неисправност* јасно излази, да је тужени ишао на то, да потцени не само стручне већ и моралне квалитете тужиоца, што је овоме и дало право да се користи прописом § 238. т. 5. зак. о радњама.

Одлуком Опште седнице Касационог суда у Београду од 9. новембра 1937. год. Рев. 302., одбачени су противразлози Апелационог суда, а усвојене примедбе поменутог већа.

Јован Д. Смљанић,
секретар Касационог суда у Београду.

WWW.UNILIB *Парнични суд може расправљати о прејудисијелним питањима само ако је за њих стварно надлежан.* — (Закључак Касационог суда у Београду, Рек. 93/37. од 1. марта 1937. год.

Окружни суд за град Београд пресудом својом одбио је тужилачку страну од тужбеног захтева да се утврди њено право прече наплате према туженику зато што ово право тужиоцево зависи од решења претходних питања, а та су питања: да ли је по уговору о ортаклуку између тужене Банке и другог ортака од кога тужилац доводи своје право, после извршених послова са општином Града Београда, а по обрачуну са туженом Банком, која је те послове финансирала остао какав вишак у корист другог ортака, на који је вишак примања тужилац ставио и забрану. Како тужена Банка оспорава да тај вишак постоји, то се ова питања не би могла расправити у овом спору, већ у одвојеном спору.

Београдски Апелациони суд, као позивни, закључком својим укинуо је ову пресуду првога суда и вратио спорну ствар на дослеђење и одлуку, налазећи да је погрешно први суд што се није упустио у оцену тужбених навода којима је тужилац ишао на то, да докаже постојање овог вишка. Сва ова спорна питања, која проистичу из ортаклука тужене Банке са другим ортаком, од кога тужилац доводи своје право, у тесној су вези са решењем поведеног спора и не могу се расправљати у одвојеном спору.

Међутим, по рекурсу туженика, Касациони суд је укинуо закључак позивног суда и вратио ствар суду на одлуку по главној ствари а са разлога:

„Испитујући закључак позивног суда у смислу § 620. гр. п. п. поводом рекурса туженика Касациони суд је нашао: да је рекурс туженика основан. Наиме, погрешно и противно § 331. од. II грпп. позивни суд узима да се у овоме спору, покренутом од стране тужиоца ради утврђивања пречег права наплате може као претходно спорно питање, од кога зависи решење овог спора, изићи и судити о ортаклуку између Акц. Друштва за трговину и индустрију и туженика Југослов. Удружене Банке А. Д. као и о праву туженика да свом ортаку рачуна и камату на уложени новац у посао и др. спорним питањима између ортака. Кад позивни суд правилно у нападнутом закључку налази да су ова питања која произилазе из ортаклука између умешача и туженика у тесној вези са решењем поведеног спора и да исход овог спора, одн. право тужиоцево за наплату хонорара, зависи од решења ових претходних питања, онда о тим претходним питањима може судити исти парнични суд који има да суди о тужбеном захтеву само онда ако је он у исто време стварно надлежан и за та претходна спорна питања. Тај принцип проистиче јасно из § 331. од. II. грпп. а такође и из § 322. грпп.

Међутим туженик је истакао да о свима спорним односима између ортака може да суди само избрани суд Београдске Берзе на основу уговора о финансирању (чл. 11.) од 1927. год. Како је овај навод у рекурсу основан, то је погрешно позивни суд узео да парнични суд, као стварно надлежан може судити и о овим спорним односима — § 40 грпп.

Стога је Касациони суд уважио рекурс туженика, закључак позивног суда укинуо и ствар вратио позивном суду да одлучи о главој ствари“.

Недолазак туженика на прво рочиште значи прешпоставку о истинитости чињеничке основе тужиоца, а не такву прешпоставку и о правној основи тужбе — § 492. грпп. (Закључак Касационог суда у Београду Рев—311.36. од 10. новембра 1936. год.)

У спору Општине града Београда противу З. Кред. Банке због пречег права наплате из депозита заједничког дужника Ђорђа, Срески суд за град Београд донео је пресуду због изостанка, и то у скраћеном облику на основу § 515. грпп.

У позиву је туженик истицао да му тужба и позив за прво рочиште нису правилно предати, пошто гласе на З. Кред. Задругу а не З. Кред. Банку. Међутим позивни суд потврдио је ову пресуду пошто је утврдио да су тужба и позив правилно предати правом туженику иако нису тако гласили. У погледу главне ствари позивни суд није се ни упуштао у оцену, сматрајући позивне наводе новим у смислу § 576. грпп. а пресуда је донета на основу § 492. грпп.

По ревизији туженика Касациони суд је закључком Рев—311.36. укинуо пресуду позивног суда и ствар вратио на нову одлуку о ствари, давши за то ове разлоге:

„Испитујући пресуду позивног суда у смислу § 598. гр. парн. пост. поводом ревизије туженика, Касациони суд је нашао: да не стоји ревизијски разлог из тач. 3. § 597. грпп. јер се из парвичних списа види да су тужба као и позив са усмену расправу били правилно предати правом туженику. 3. Кред. Банци. Ову грешку у имену туженика правилно је био исправио онај суд који ју је учинио, тј. првостепени суд, те је зато позивање ревизије на § 518. грпп. неумесно.

Ревизијски разлог из тач. 4. § 571. грпп. не стоји у колико се он односи на погрешну доставу тужбе и позива, јер је утврђено да су ови правилно предати и туженику је омогућено да се пред судом брани.

Ревизијски разлог пак о томе да је суд погрешно применио § 492. грпп. и изрекао пресуду због изостанка не испитујући доказе и чињенице које је имао већ пред собом, — основан је и он истиче непотпуност пресуде из тач. 9. § 571. грпп. Наиме, кад се тужбом тражи признање пречег права наплате за тужилачку општину за извесне дажбине које дугује како сам дужник чији је депозит, тако и његов син, и општина је за ово своје тражење поднела доказе, — онда је погрешно први, а са њиме и позивни суд узео, да је изостанком туженика од првог рочишта у смислу § 492. грађ. парн. пост. доказано потпуно тужбено тражење. Изостанком са рочишта туженик ослобођава тужилачку страну да доказује своје чињеничне наводе, у колико они нису већ оповргнути доказима који су пред судом или чињеницама које су опште познате (§ 365). Међутим оваквим изостанком не може се узети да је и правна основа тужбе доказана, већ је то дужан суд да испита и да на основу чињеница које се по § 492. грпп. сматрају доказним самим изостанком, утврди право дошавше странке на тужбени захтев, тј. суд је дужан да тужбу испита у овом делу њеном и да на тужбени захтев примени одредбе материјалног права. Тако у конкретном случају тужилачка страна тражи прече право наплате за извесне таксе, које туженик и његов син дугују од наплате обезбеђеног повериоца-туженика. Како се свака привилегија у корист јавних дажбина мора заснивати на једној позитивној законској одредби, то је суд требао у конкретном случају да оцени тужбени захтев и са ове стране и да утврди којим је законским прописима признато тужилачкој општини право на првенствену наплату ових такса испред обезбеђених поверилаца. Изостанком једне странке у овом случају туженика, не може се узети да је доказано да оваква привилегија постоји у корист тужилачке општине. Како позивни суд није дао ову оцену, то пресуда његова не садржи битне разлоге па је Касациони суд на основу § 571. тач. 9. у в. § 597. тач. 1. и § 604. грпп. уважио ревизију и укинувши пресуду позивног суда вратио спорну ствар на поновну одлуку.

Иван Д. Пешковић,

судија Касационог суда у Београду.

Предаја тужбе пошти на повраћни рецепис последњег дана рока иштења застарелости, није благовремена и не уподобљава се предаји непосредно суду извршеној, пошто је у питању материјално-правни рок.

По предмету тужбе за накнаду штете Н. Н. противу Х. У. тужилац је упutio тужбу суду препоручено на дан 24. августа 1935. год. а тужба је у суду примљена на дан 25. августа 1936. год.

Срески суд у Краљеву пресудом својом П. 445/36. од 11. фебруара 1937. год. одбио је тужилачку страну са разлога што је нашао да није утврђено постојање тужбеног захтева у погледу на тражену накнаду штете.

По изјављеном позиву тужилачке стране окружни суд у Чачку као позивни, пресудом својом Пл. 93./37. од 17. маја 1937. год. ништећи пресуду првостепеног суда, заловио је тужбени захтев осуђујући туженика на плаћање.

По истакнутом приговору туженика о застарелости права на подизање тужбе, позивни суд је нашао, да је приговор неоснован са разлога, што је штета наступила 24. августа 1933. год. а да је тужба за накнаду штете предата преко поште препоручено на дан 24. августа 1936. год., последњег дана трогодишњег рока када је оштећеној тужилачкој страни штета постала позната — § 939. грађ. зак.

По изјављеној ревизији туженика Касациони суд у Београду пресудом својом Рев. 1383./38. од 23. новембра 1937. год. уважавајући ревизију туженика, преиначио је пресуду позивног суда одбивши тужиоца од тужбеног захтева по основу застарелости а са разлога:

„Основан је ревизијски навод да је пресуда позивног суда заснована на

погрешној правној оцени у погледу на оцену питања застарелости тужбеног тужења а са разлога: Правилно је налажење позивног суда да се као моменат сазнања наступеле штете има узети дан извршене исплате купона, а то је 24. август 1933. год.

Па када је позивни суд правилно установио почетак рока, а то је 24. август 1933. год., онда се рок од 3 године за подизање тужбе за накнаду штете из § 930. став I грађ. зак. завршава на дан 24. августа 1936. год. Тај завршни дан 24. август 1936. год. био је последњи дан за подизање тужбе, којом би се прекинула застарелост која је почела тећи 24. августа 1933. год.

Како се из пријема тужбе види да иста није примљена у суду ни из руке, нити преко поште најдаље на дан 24. августа 1936. год., већ да је тек 24. августа 1936. год. предата пошти на повратни реценис, а примљена у суду на дан 25. августа 1936. год. онда је тужба неблаговремено поднета и право тужиоцево на накнаду штете застарело у см. § 939. грађ. зак.

Према изложеноме предаја тужбе имала је бити извршена у суду најдаље 24. августа 1936. год. или предата преко поште, тако да буде примљена у суду најдаље на дан 24. августа 1936. год.

Прекид застарелости по § 945. г. з. врши се признањем или благовременом предајом тужбе суду и то значи да тужба мора бити у суду до истека рока за застарелост, а предаја пошти равна се са предајом суду само за парничне радње из процесног права, који се прописи не могу применити у материјалном праву по наређењу наведеног § 945. г. з.

Па када је позивни суд нашао, да је предајом тужбе пошти на повратни реценис на дан 24. августа 1936. год. тужба благовремена, онда је позивни суд дао погрешну правну оцену о благовремености тужбе са разлога, што пропис § 193. грпп. одређује процесне рокове, који се на овај случај не може применити, јер је право тужиоца на подизање тужбе застарело по материјалном закону — § 939. грађ. зак.

Стога је Касациони суд уважавајући ревизију туженика као основану у см. § 604. грпп. одлучио као у диспозитиву*.

Радмила У. Маринковић,
секретар при Касационом суду у Београду.

Дело противстајања из § 127. К. з. утврђено је када је окривљени признао да му је својство лица против кога је силу употребио било познато, па макар он доцније и покушао порећи то признање.

Државни тужилац у Пожаревцу, оптужницом својом К. т. 63./37., оптужио је Окружном суду у Пожаревцу као ивокесном Тасу Ј. због тога што је на дан 22. октора 1936. год. у Браничеву, Тихомира И. из Браничева, који је био придодат у помоћ З. Михаилу, финансијском потпрегледнику одељка финансијске контроле, а када су дошли у кућу окривљенога Тасе ради пописа ствари за плату државних дажбина, једном ошамарио у намери да истога спречи у вршењу пописа, те је тако покушао да силом спречи државног органа у вршењу његове службене радње, — чиме је учинио дело противстајања из од. I. § 127. у в. § 31. К. з., кажњиво по § 127. К. з.

Оптужница је образложена и поткрепљена признањем окривљенога Тасе и исказима већег броја сведока.

Против оптужнице уложио је приговор окривљени Таса и у њој је навео следеће:

„Пре свега, нема доказа да сам ја ма чиме ометао финансијског органа приликом вршења његове дужности. Не стоји ни то да сам ошамарио приватног учесника Тихомира. Истина је да сам ја „раширио руке“ када је Тихомир покушао да ме веже, али то уопште није кривица.

Под претпоставком да сам ја баш и ошамарио прив. учесника Тихомира, то ипак не може стајати дело из § 127. К. з., јер ја Тихомира познајем као обичног грађанина села Браничева. Он није никакав орган власти нити је мени ма по чему било познато нити ми је могло бити познато да је Тихомир придодат финансијском прегледнику. Према томе у мојој радњи не може стајати дело из § 127. К. з.“.

Апелациони суд у Београду, одлуком својом Копа 1236. од 15. јула 1937. год., одбацио је приговор окривљеног Тасе и нашао да има места оптужби државног тужиоца за дело претстајено у њој.

Ову своју одлуку Апелациони суд је засновао на извиђајима проведеним у припремном поступку а наиме на саслушању окр. Тасе датом на записнику у првом његовом испиту, којом је приликом окр. Таса јасно признао да је финансијски орган наредио *служишељу* — прив. учеснику — да га веже; да он, окривљени, није допустио да се то са њим уради, и да је „у одбрани“ ударио прив. учесника, али да „није имао намеру за то“.

Да није било тог јасног признања окр. Тасе о томе да је њему било познато *својсиво* лица против кога је иступио физички, Апелациони би суд зацело у духу начела истраживања материјалне истине (§§ 3., 100. и 152. К. п.) а у смислу § 206. К. п. списе вратио суду првога степена да извиђаје допуни ради боље разјашњења стања ствари а наиме ради проверавања окривљениковог навода о томе, да му својство приватног учесника није било познато; овако с обзиром на већ дату изјаву о томе да је финансијски орган наредио био *служишељу* извесну радњу потребну ради обављања пописа дужникове имовине, Апелациони суд није уважио навод у приговору, већ је донео одлуку која сасвим одговара правом стању ствари утврђеном у списима ове кривце.

Дакле: за дело из § 127. К. з. потребан или њему придато лице спречи не само у намери да се државни службеник или њему придато лице спречи у вршењу какве службене радње, већ и *свеси* о томе да је лице које дела поред државног службеника заиста њему придато и да је у том својству делало у границама закона.

Прописи о кривичним трошковима јесу прописи јавноправног карактера и суд је овлашћен да о њима доноси одлуку у сваком стадијуму поступка.

По кривци Л. М. и других из К. због дела из §§ 178. и 181. од 1. К. з., Окружни суд у Ваљеву на дан 6. октобра 1933. г. изрекао је пресуду којом је окривљене осудио на разне казне и на плаћање разних трошкова, само не на плаћање трошкова око извршења казне. Поводом отпуштања на условни отпуст неких од осуђеника, а да би се наплатили трошкови око извршења казне, Окружни суд у Ваљеву донео је на дан 3. јуна 1937. г. накнадно решење, којим је према рачуну Казненог завода у Пожаревцу осудио појединца лица на плаћање одговарајућих износа, образлажући своје решење препуштањем одлучивања о накнади трошкова око извршења казне у првој пресуди а позивајући се на § 314. К. с. п.

Против овог решења уложила су службу заинтересована лица, односно њихови браниоци, па је Апелациони суд у Београду поменуто решење према неким аснажио због неосноване или неблаговремене жалбе, а према неким је поништио због погрешно обрачунатог износа трошкова.

Бранилац двојице осуђених у својој жалби вели следеће:

Питање о трошковима кривичног поступка, о којима говори пропис § 314. К. с. п., расправљено је извршном судском пресудом. Накнадно одлучивање о трошковима око извршења казне не може бити поново расправљено пред кривичним већем у кривичном предмету, када постоји извршена судска пресуда, а ожалбено решење не заснива се ни на једном законском пропису. Позивање на § 314. К. с. п. је неумесно. Питање о трошковима око извршења казне има се расправити у редовној грађанској парници.

Отприлике у овом смисли побијали су накнадно решење о трошковима и друга лица.

Апелациони суд није уважио разлагања ни браниоца ни осталих лица, већ је одбацивање жалбе као неосноване образложио на следећи начин:

„Неоснован је навод у жалби браниоца окр. Ј. и М. да се о питању трошкова кривичног поступка не може накнадно одлучивати с обзиром на околност што је пресуда од 6. октобра 1933. г. већ правноснажна и извршена, и да би се ово питање имало расправити у редовној грађанској парници. Апелациони суд налази, а то произизали баш из новелираног § 314. К. с. п., да су трошкови кривичног поступка, односно да су прописи о плаћању ових трошкова јавноправног карактера и да је баш стога суду дата могућност да у смислу § 321. К. с. п., на који се окружни суд у Ваљеву случајно није позвао донесе накнадно решење којим ће бити расправљено и питање трошкова кривичног поступка, у

које улазе и трошкови настали око извршења казне лишења слободe, што ће рећи око издржавања досуђене казне. Према томе, решење окружног суда је правилно и на закону основано, због чега је у погледу жалбе бранивоца Ј. и М. и донето решење као у диспозитиву под II“.

Леон Амар

испитани судија при Апелационом суду
у Београду.

Лице које је запослено у предузећу као магационер спада у ред вишег особља, те се и његов однос има расправити по закону о радњама а не по закону о заштити радника. — (Пресуда Касационог суда у Београду Рев. 1223/37. од 22-X-937. г.).

Тужилачка страна у тужби је навела: да је тужилац до 1-1-1935. г. био у служби код туженог друштва као магационер са месечном платом од 2000 дина; да му је на дан 14-XI-934. год. тужено друштво отказало за 1-1-935. год. Пошто је тужилац провео код туженог друштва више од годину дана, то му по закону о радњама следује отказ на 3 месеца, те је тужено друштво дужно да плати тужиоцу 3000 дина, наиме отпремнине из §-а 241. зак. о радњама. Осим тога тужилац је имао 707 час. прековременог рада што је тужено друштво такође дужно да му плати. Тужена страна, преко свога пуномоћника, порекла је тужбене наводе, излажући да тужилац нема права на отказ на 3 месеца јер је био запослен испод 5 година а право на прековремени рад не припада му с обзиром на прописе §-а 210. закона о радњама и §§ 1. и 316. зак. о заштити радника.

Пресудом П. 3116/35, Срески суд за град Београд одбио је тужиоца од наведеног тражења, са разлога: „По оцени чињеничног стања и изведених доказа у см. § 368. гр. п. п., суд је нашао: да према тужби тужилац припада вишем особљу, био је запослен код тужене стране у звању магационера као и да је тужилац имао утврђену месечну плату. Према томе тужилац не припада категорији помоћног особља и за њега не важе одредбе закона о заштити радника, о прековременом раду. Са ових разлога тужилац се од тражења за прековремени рад има одбити. Осим тога по признању тужиоца у тужби служба му је отказана 14. новембра за 1. јануар па је с обзиром на време проведено у служби код тужене стране испод 5. година овај отказ основан на закону § 332. т. 2. зак. о радњама. Према томе тужилац се има одбити и од тражења да му се призна отказни рок од 3. месеца, јер је код туженика био запослен мање од 5. година“.

Противу ове тужбе тужилачка страна изјавила је позив налазећи да је погрешна оцена суда и да тужилац као магационер не припада категорији вишег особља те да за њега важе прописи закона о заштити радника. Поред тога истакао је приговор на надлежност среског суда — § 39. гр. п. п.

Окружни суд за град Београд пресудом Пл. 169/36. од 11. маја 1936. г. потврдио је нападнуту пресуду са разлога: „Привизни навод под 1) којим тужилац тврди да је срески суд био за овај спор ненадлежан, неумесан је са разлога што тај приговор није учињен код првог суда па је срески суд — и да је био стварно ненадлежан — постао надлежним на основу § 101. гр. п. п. 2) Уверење на основу кога тужилац тврди да је припадао нижем помоћном особљу, има се сматрати као нов доказ, па је као такав недопустив пред привизним судом — § 576. гр. п. п. Тужилац је у ствари припадао вишем помоћном особљу па је и по томе срески суд био надлежан. 3) Привизни навод под 2) неоснован је. Тужилац је радио код туженог друштва за одређену месечну плату. Радио је послове више врсте, те се на њега не може применити Закон о заштити радника, него пропис дела другог IV. главе зак. о радњама. Цео привизни навод под 2) контрадикторан је у својој основи јер није свеједно да ли је тужилац спадао у више особље или у ниже, пошто је баш одговор на то питање меродаван за одлуку о томе да ли му припада награда за прековремени рад или не. 4) Неосновано је позивање призивачево (под 3) да је први суд требао да испита и остале сведоке из тужбе а не само оне које је и испитао. Тај је навод противан § 311. ст. 1. гр. п. п. јер први суд није морао да испитује све понуђене доказе на које се тужилац позвао ако се они суду не чини важним за одлуку а ни по нахођењу суда те сведоке није требало испитати § 92. гр. п. п. Са изложеног суд је донео одлуку као у диспозитиву.

По благовремено изјављеној ревизији Касациони суд у Београду донео је

пресуду, Rev. 1223/37. од 22.IX-937. г. којом је потврдио пресуду Окружног суда, са разлога: „Испитујући пресуду позивног суда у см. § 698. гр. п. п. поводом ревизије тужиоца Касациони суд је нашао: тужилац у ревизији наводи, да се пресуда позивног суда оснива на погрешној правној оцени ствари—т. 4. § 597. гр. п. п. јер је позивни суд погрешно нашао, да тужилац спада у више особље и да према томе нема права на накнаду за прекоремени рад. Тужиоцу припада право на накнаду за прекоремени рад и по грађ. зак. Ценеги горњи навод ревизије, Касациони суд налази да је исти законски неоснован јер је пресуда позивног суда правилна и на закону основана јер се из утврђеног чињеничног стања види, да је тужилац био запослен код туженика као магационер, те се њихови односи имају расправити по закону о радњама по коме тужиоцу не припада право на награду за прекоремени рад, пошто исти спада у ред вишег особља. Неоснован је навод ревизије да је требало испитати и остале сведоке у тужби означене јер суд не мора да испитује све понуђене доказе на које се странке позивају, ако се суду не чине важним за одлуку § 371. гр. п. п. Стога Касациони суд није уважио ревизију тужиоца, већ је потврдио позивну пресуду, — § 604. гр. п. п.“

Драг. Д. Герасимовић,

судија Српског суда за град Београд.

Пензионер губи право на личну пензију кад је осуђен пресудом кривичног суда на губишак часних права (§ 132. ст. 2. Зак. о Чин. Одлука опште седнице Држ. Савета Бр. 15573. од 22. јуна 1937. год.).

У пракси Државног Савета поставило се питање: да ли пензионер, који је осуђен пресудом кривичног суда на губитак часних права, губи услед овакве осуде, право на личну пензију. Ово је питање расправљано на два начина код појединих Одељења Државног Савета (види пресуде Бр. 5298/34 и бр. 10839/37, те је као спорно питање изнето пред Општу седницу Државног Савета, и ова је исто расправила на начин како стоји у заглављу овог реферата, наиме да пензионер губи право на личну пензију у случају осуде на губитак часних права пресудом кривичног суда.

За горње своје налажење Општа седница Државног Савета дала је следеће образложење:

„У § 132. Ч. з. предвиђени су у четири тачке случајеви кад пензионер губи право на личну пензију. Под тачком 2. прописано је да то бива „судском пресудом“, а под тачком 3. „дисциплинском пресудом“. О томе каквом дисциплинском пресудом пензионер губи право на личну пензију, не може бити сумње, с обзиром на § 244. Ч. в. који предвиђа губитак права на пензију као једну од дисциплинских казни за пензионера, из чега се опет закључује да тачка 3. § 312. има у виду дисциплинску пресуду којом је изречена дисциплинска казна губитка права на пензију по § 244. тач. 2. Ч. з. Али осим дисциплинске пресуде, у закону је предвиђено да пензионер губи право на личну пензију и „судском пресудом“ што свакако значи пресудом кривичног суда. Кривични суд пак може изрећи само ону казну која је предвиђена у кривичном законнику (§§ 3. и 35. кр. зак.), а у њему није предвиђена казна губитка права на пензију. Услед тога, кривична пресуда не може ни гласити, као што је случај са дисциплинском, непосредно на губитак права на пензију. А пошто је ова законом ипак предвиђена као разлог за губитак права о коме је реч, то значи да једна од казни које њоме могу бити изречене односно једна од казни предвиђених у кривичном законнику, има за последицу губитак права на пензију. У закону о чиновницима а ни у кривичном законнику није изрично речено која је то казна. Међутим, објашњење о томе садржано је у § 104. тач. 1. и § 105. ст. 1. Ч. з., где је реч баш о губитку права на пензију по судској пресуди. У § 104. тач. 1. прописано је да државном службенику грађанског реда служба престаје ако је судском пресудом осуђен на губитак службе или часних права. Затим по ст. 1. § 105. Ч. з. „у случају отпуста, а ако је већ испунио услове за личну пензију, губи право на пензију“. Ови се прописи налазе у Закону о чиновницима међу одредбама које говоре о престанку службе, што значи да се односе на активне службенике. По њима, дакле, активни службеник губи службу, а и право на личну пензију ако је за њу већ испунио услове, осудом било на губитак службе било на губитак часних права. Оваква последица губитка часних права значи, да лице погођено оваквом казном по закону не може бити ни активни службеник ни пензионер. Очи-

гледно је да на губитак службе може бити осуђено само лице које је у служби, док се на губитак часних права може осудити и лице изван службе, дакле и пензионер. Али пошто лице осуђено на губитак часних права по закону губи право и на пензију, тј. не може бити државни пензионер, онда је за такав мисао закона без утицаја да ли је ово лице осуђено као активни службеник или као пензионер. Ово стога што се такво лице у сваком од ова два случаја, услед пресуде, налази у стању које искључује могућност да оно буде државни пензионер, односно да има права на пензију. Према томе, услед природе саме материје која се регулише одредбама § 105. тач. 1. и § 105. ст. 1. оне, мада се налазе међу прописима о престанку службе и због тога се примењује првенствено на активне службенике, показује се као објашњење прописа тач. 2. § 132. Ч. 3. о томе каква има да је судска пресуда услед које пензионер губи право на пензију. С обзиром на ово судска пресуда коју предвиђа § 132. тач. 2. Ч. 3. као разлог за губитак права на личну пензију код пензионера, јесте кривична пресуда којом се пензионер осуђује на губитак часних права. Уосталом, код супротне солуције не види се никаква разлога због кога би активни службеник осудом на губитак часних права изгубио и службу и право на пензију, а да пензионер не би изгубио ни пензију. Против овога гледишта је било наведено, да би кривична пресуда, да би по § 132. тач. 2. имала за последицу губитак права на пензију код пензионера, требало да гласи баш на ту казну. Уколико пак не гласи, осуђени би пензионер требало да буде накнадно суђен дисциплински, тако да би само тим путем могао изгубити право на пензију. Међутим, кривични законик међу казнама не предвиђа губитак права на пензију, услед чега кривични суд не може ни изрећи такву казну. Дисциплинско пак суђење пензионеру после кривичне пресуде, и кажњавање губитком права на пензију овим путем, значило би губитак овог права дисциплинском пресудом, и немогућност губитка путем кривичне пресуде. Међутим, § 132. Ч. 3. предвиђа, поред дисциплинске, још и кривичну пресуду а то значи да ово супротно гледиште долази у опреку са самим текстом закона“.

Као што се из ових разлога Државног Савета види, гледиште које се заступа у предњој одлуци Опште седнице је правилно и на закону засновано, разуме се путем једног аутентичног тумачења прописа § 132. Зак. о чиновницима. Према томе предњом одлуком Државног Савета расправљено је једно питање које није било јасно, а и које није изрично законодавац нормирао, те се је морало прибећи тумачењу путем законске аналогије.

Др. Бор. Д. Петровић.

НЕКРОЛОЗИ

Др. ЈОЗЕФ барон ШАЈ

У Бечу је умро 18. јануара о. г. Нестор аустријских правника Др. Јозеф барон Шај, редовни професор грађанског права на бечком универзитету и бивши члан парламента предатне Аустрије, у 85 години.

Професор Шај је као одличан научник и изврстан познавалац грађанског права чувен и далеко изван своје отаџбине. Он је написао многобројне расправе из грађанског права, које се све одликују оригиналношћу, прецизношћу и дубинатом мисли и издао је најбољи коментар аустријског грађанског законика, који може да послужи као узор ове врсте радова.

Као рођак оснивача аустријског приватног права професора Унгера почео је своју каријеру у Бечу, прешао у Грац, па се опет вратио у Беч, где је остао до смрти, да научно ради и предаје као незамењив професор грађанског права на бечком универзитету.

Др. Јозеф Шај са Франц Клајном био је творац трију новела аустријског грађанског законика за време светског рата, које због тадањих ненормалних прилика нису прошле кроз парламенат, већ су царевом наредбом обнародоване и створиле су од аустријског грађанског законика из 1811. год. један модеран закон. Само брачно право није тада из политичких разлога узето у обзир.

Са Шајом, који је неуморно све до смрти радио, приватно право претрпело је један огroman губитак.

*Милорад Аншоновић,
адв.*

† ДУШАН ГРУПКОВИЋ, претседник Окружног суда у Пећи.

Пре кратког времена у Пећи је преминуо претседник Окружног суда Душан Групковић. Губитак нашег младог колеге не само што је несрећа за његову породицу и незбринуту децу, већ и за цео правнички ред, у којему је покојник својим преданим радом заузео видно место.

Покојни Групковић права је студирао и завршио на Београдском универзитету, у првој послератној генерацији. У омладинском покрету Црне Горе играо је завидну улогу, а на Универзитету био запажен као вредни работник и одличан студент, и поред тога што му је у животу све недостајало.

У Великој народној скупштини у Подгорици, која је довела одлуку о уједињењу Црне Горе и Србије, Групковић је био посланик, а после завршених својих студија он се посветио правосуђу. У правосуђу заслужено признање ипак је добио, али и борбе у животу и тешка функција прерано су га скрхали.

Нека је слава врлом човеку и одличном судији покојном Душану Групковићу.

Белко В. Никчевић.

САДРЖАЈ ПРАВНИХ ЧАСОПИСА

Б р а н и ч њ е доноси садржаје свих правних часописа код нас.

Архив за правне и друштвене науке, орган Београдског правног факултета. Уредник *Др. Михаило Илић*. Садржај бр. 6. књ. XXXV за децембар 1937. год.: Чланци: *Др. Евгеније Спекторски*; *Хајрих Рикерт*; *Др. Лазо М. Костић*: Казупстика у питању породичних пензија државних службеника; *Др. Јован Ђорђевић*: Главне идеје политичке философије у Француској; *Др. Борислав Т. Благојевић*: Правни положај лица без држављанства. — Правна политика. — Међународно-правна хроника. — Судска хроника. — Итд.

М ј е с е ч н и к, гласило Правичног друштва у Загребу. Уредници: *Др. Едо Ловрић* и *Др. Иво Полишео*. Садржај бр. 11.—12. год. LXIII за новембар—децембар 1937. год.; *Др. Шпехар Милан*: Правни појам брака; *Др. Бајер Владимир*: Појам политичкога дјела у француском казеном праву и критериј мотива; *Др. Крмпотић Јосип*: Неспособност опоручних свједока; *Др. Муха Мирослав*: Значење §-а 440. о. г. з.; *Др. Кунгараћ Анте*: Накнада материјалне штете; *Др. Кларић Франко*: Субјекти потпунога призива; *Др. Покрајац Стјепан*: О примјени § 166 к. з.; *Др. Кошутаћ Мирко*: Посјед и прираштај; *Др. Крбек Иво*: Правно фундирање судске контроле над наредбом; *Др. Кулаш Јурај*: Одмјеравање казне. — Одјене и прикази. — Итд.

О д в њ е т н и к, орган Адвокатске коморе у Загребу. Уредник: *Др. Иво Полишео*. Садржај бр. 1.-2. год. XII, за јануар—фебруар 1938. год.: За ојачање Мировинског осигурања; Претставка о миров. такс. маркама; Положај бранитеља у Сарајевском процесу (*Др. К. Премужић*); Руковање с новцем за тражбине иностранца (*Др. Ј. Пливерћ*); О увјерењу и свјесности у раду олвјетника (*Др. Д. Томац*); Дивиденде Таб-а, Устав и други закони (*Др. Љ. Шварц*); Правда над све; Ново уређење одвјетништва у Мађарској. — Итд.

П р а в о с у ђ е, часопис за судску праксу и законодавство. Уредник *Стојан Јовановић*. Садржај бр. 12. Год. VI, за децембар 1937.: Кривично право: *Др. Тома Живановић*: Објективна и субјективна релација; *Др. Франко Кларић*: Субјекти потпуног призива против пресуда средњих судова; *Др. Бривоје Д. Петровић*: Кривична одговорност правних (моралних) лица. — Грађанско право: *Сава М. Шапчанин*: Неколике примједбе на Предоснову Грађанског законика за Краљевину Југославију; *Др. Стојан Јерemiћ*: Потреба аутентичног тумачења о судској надлежности код примене Уредбе о ликвидацији земљорадничких дугова; *Павле Тодоровић*: Главни Задружни Савез с обзиром на Закон о привредним задругама од 24 септембра 1937. год.; *Михаило Соловјев*: Обнова поступка по § 508 Гр.п.п. — Судије и судство.—Итд.—Додатак; П р а в н и ж и в о т, бр. 12. год. II.

Полиција, часопис за политичко-управну, полицијску, судску и самоуправну праксу. Уредник *Васа Лазаревић*. Садржај Бр. 23.—24. год. XXIV, за децембар 1937 год.: Нашим претплатницима од Уредништва. — Чланци и расправе: Општи принцип војног кривичног законика од 1930. год. од Др. Бор. Д. Петровића. Однос између § 375. а. ст. крив. зак. односно § 157. пројекта закона о иступима и §§ 548.—554. гр. н. п. од Сек. Н. Кецојевића; Одобрење за кривични прогон судије због службеног деликта од Радивоја В. Ђисаловића; Таксе у грађанским споровима пред општинским и месним судовима с погледом и на остале општинске према садашњим законским прописима од Жив. Ст. Девечерског; О сировошењу аманетне (новчане) поште и мерама за њену безбедност од Бож. Т. Ристића; Криминалитет XX века, борба са њим и криминална статистика од Сергија Булељ-Јароцког; Пластична скулптура (мулажа) од Звонка Радића. — Пракса. — Илд.

ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТВА

Објављено у Службеним новинама од 1. до 5. јануара 1938. г.: Број 1.—I, од 1. јануара 1938. год.: 1) Закон о изванредној државној помоћи. — 2) Закон о изванредном признању година државне службе Спири Хаџи-Ристићу. — 3) Указ о изпремемби имена обчине Мачковци у „Обчина Печаровци“. — 4) Уредба о измени Уредбе о Југославенском портфељу бившег Феникса друштва за осигурање у Бечу, од 16. децембра 1936. године. — 5) Уредба о трговинском уговору између Краљевине Југославије и Републике Костарике. — 6) Уредба о збрињавању незапослених радника. — 7) Позив руским ратним инвалидима. — 8) Распоред у Државном Савету за 1938. годину. — 9) Исправка Уредбе о ванредном путном доприносу за искоришћавање државних и недржавних путева.

Број 2. — II, од 3. јануара 1938. год.: 10) Закон о трговинском уговору са прилозима А и Б (Тарифске листе); прилогом В (споразумом о ветеринарско-полицијском поступку при увозу и провозу животиња, животињских делова и животињских производа) и закључним протоколом између Краљевине Југославије и Немачке, закљученом и потписаном 1. маја 1934. у Београду. — 11) Тромесечно плаћање трошкова за одржавање претплатничких телефонских линија у ширем месном реону. — 12) Ступање на снагу чл. 60. § 3. и Прилога VI Међународне конвенције о превозу робе на железницама од 23. октобра 1933. год. — 13) Телефонски саобраћај.

Број 4. — III, од 5. јануара 1938. год.: 15) Уредба о оснивању железничке страже (чувара). — 16) Уредба са законском снагом о издавању општине Босански Кобаш из подручја Среског суда у Прњавору и села Детлак, Дријен, Церани, Осилца, Појезна и Цриче из подручја Среског суда у Теслињу и о припајању подручју Среског суда у Дервенти. — 17) Правилник за полагање државних стручних испита у ресору Министарства Финансија. — 18) Правилник о набавци, ускладиштавању и трошењу поточког материјала за потребе државних и бановинских моторних чамаца који су намењени и врше рибарско полицијску службу. — 19) Правилник за регулисање односа особља узетог за вршење штампарских радова при Централном хигијенском заводу у Београду. — 20) Измене и допуне општег Правилника о повлашћеној возњи и превозу од 4. јула 1936. године. — 21) Преглед државних расхода и прихода за месец новембар и за период април—новембар 1937. год. по буџету за 1937-38. год. — 22) Постављање браника на путном прелазу.

НОВЕ КЊИГЕ

Edouard Fabre-Surveyer: Principes généraux de la Dévolution successorale. Extrait de la Revue du Droit (Québec), fascicules de mai et juin 1937.

Phanor J. Eder: Law and Justice in Latin America. New York, 1937. p. 39.—82.

Univ. prof. Aleksander Maktecov: Novi Čehoslovački načrti kazenskoga Zakonika iz leta 1937. Posebni odtis iz „Slovenskega Pravnika“ Letnik LI, št. 11—12. Ljubljana, 1937. Str. 18.

Dr. Ivo Politeo: O potrebi kodifikacije radnog prava. — Oštampano iz Spomenice Osmog Kongresa pravника Kraljevine Jugoslavije u Novom Sadu, Beograd, 1937. Str. 9.

Будимир Плакаловић: Реформа Грађанског парничког поступка о пресуди услед изостанка и пропуштања. (Оштмпано из Споменнице Осмог Конгреса правника Краљевине Југославије у Новом Саду, Београд, 1937. Стр. 10.)

Dr. Ivo Matijević i Dr. Ferdo Čulinović: Komentar Zakona o izvr

šenju i obezbeđenju. Druga knjiga: 1, 2, 3 sveska. Beograd, 1937. Štamparija „Svetlost“) Str. 1.—256.

www.unilib.rs Др. Јован Ђорђевић: Савремена Кина. Издање Библиотеке Политика и друштво, Св. 12. Београд, 1937. Стр. 45.

Др. Боривоје Д. Петровић: Кривична одговорност правних (моралних) лица. Посебни отисак из „Правосуђа“ бр. 7.—12. за 1937. год. Београд, 1938., Стр. 55. — Треба ли повисити казне у Кривичном Законику за извесна кривична дела и да ли треба смањити размак између максималне и минималне казне. Оштампано из Споменике Осмог Конгреса правника Краљевине Југославије у Новом Саду. Београд, 1937. стр. 16.

Р. В. Ђисаловић. Продужење важности старог буџета указом. — Одобрење кривичног прогона судије. (Прештампано из „Полиције“ за 1937. год.) Нови Сад, 1937. стр. 27.

Bulletin de l'Association Henri Capitant pour la Culture Juridique Française. Association déclarée conformément à la Loi du 1-er juillet 1901. Paris, 1938. p. p. 55.

Исправка

У чланку „Смртна казна“, оштампаном у Браничу бр. 12. за децембар 1937. год, поткрале су се ове грешке:

На стр. 569, став. 4, ред 2 уместо *јустифицирних* треба да стоји *јустифицираних*
• „ 569, „ 4, „ 5 између речи *може* *тако* уметнути слово у.
• „ 570, „ 5, „ 5 уместо *инстичке* треба да стоји *инстинкте*.
• „ 570, „ 6, „ 2 стоји *уврстале* а треба *увршиле*.

Моле се читаоци да исправе ове грешке.

ПОДНОШЕЊЕ ПОРЕСКИХ ПРИЈАВА НА ТЕЧЕВИНУ

Роџ за подношење пријава на течевину тече од 1. до 31. јануара 1938. год. на чист приход постигнут у пословној години, која претходи пореској 1938. години.

Пореску основицу сачињава укупни бруто приход умањен издацима потребним за обављање адвокатуре (чл. 54. Зак. о непоср. пор.).

Издаци који нису у вези са вршењем адвокатуре не могу се одбијати од бруто прихода (чл. 55. Зак. о непоср. пор.).

Ко не поднесе пријаву у року од 1. до 31. јануара 1938. год. платиће на име казне 3% разрезаног основног пореза и посебног пореског додатка, а 10% ако пријава не поднесе ни на индивидуални писмени позив у року од 8 дана,

Образац пореске управе може се добити код пореских управа или код општине уз цену од 1. динара по комаду.

Упозоравају се адвокати чији приправници прелазе у државну службу, да приликом одјаве у смислу § 9 Зак. о адвокатима, увек назначе дан постављења, а не дан ступања на дужност, или дан фактичног прекида вежбе.

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А